

Jaarverslag 2022

Vereniging Investeer in Human

Vereniging Investeer in Human | Handelsnaam: HUMAN

Statutaire vestigingsplaats: Hilversum

Gevestigd: Wim T. Schippersplein 1 | 1217 WD Hilversum | KvK nummer: 57906289

Inhoudsopgave

Bestuursverslag

Voorwoord	4
HUMAN algemeen	7
Prioriteiten 2022	8
Vereniging Investeer in Human	13
Bedrijfsvoering	14
Realisatie 2022	18
Begroting 2023	21
Uitgangspunten financieel beleid	22
Risicomanagement, compliance en governance	23
Toekomst	33
Verklaring governance en interne beheersing	34

Jaarrekening

Balans per 31 december 2022 na resultaatbestemming (Model I)	36
Exploitatierkening 2022 (Model II)	38
Kasstroomoverzicht over 2022 (Model III)	39
Toelichting op de exploitatierkening over 2022 media-instellingen (Model IVa)	40
Toelichting op nevenactiviteiten per cluster 2022 (Model VI)	41
Sponsorbijdragen en bijdragen van derden 2022 (Model VII)	42
Sponsorbijdragen en bijdragen van derden 2022 via buitenproducenten (Model VII)	44
Kosten per genre 2022 (Model IX)	45
Grondslagen voor waardering van activa en passiva en resultaatbepaling	46
Toelichting op de balans per 31 december 2022	50
Toelichting op de exploitatierkening 2022	58
Gebeurtenissen na balansdatum	67

Overige gegevens

Resultaatbestemming	67
Goedkeuring raad van toezicht	68
Controleverklaring onafhankelijke accountant	69

Bestuursverslag

Voorwoord

Voor HUMAN was 2022 een woelig jaar met aan het eind een perspectiefvol slot. Als omroep met een volwaardige erkenning voor de concessieperiode 2022-2026 beleefden we ons debuutjaar. Binnen het bestaande NPO-systeem met zijn complexe bestuurlijke en financiële structuren bleek het niet onmiddellijk mogelijk om het wensenpakket van HUMAN gehonoreerd te krijgen. Het leidde in de loop van het jaar tot veel pitch-gesprekken over toekenning op titel-niveau met, in onze ogen, onvoldoende oog voor het integrale HUMAN-programmapakket waarvan de ambities geformuleerd zijn in ons Meerjarenbeleidsplan 2022-2026. In deze situatie dreigde HUMAN ook niet aan zijn wettelijk gegarandeerde garantiebudget te komen.

De erkenning als volwaardige omroep werd verleend onder voorwaarde dat HUMAN zich zou aansluiten bij een andere omroep in het bestel. Voor HUMAN was dat vanzelfsprekend de VPRO. Sinds 1 januari 2022 vormen de VPRO en HUMAN een samenwerkingsomroep met behoud van eigen identiteit, programmapakket, merk en vereniging. De ondersteunende diensten werken voor beide omroepverenigingen. Afgelopen jaar versterkten VPRO en HUMAN elkaar bovendien goed in hun vrijzinnige en humanistische ambities, zowel op bestuurlijk als op programma-inhoudelijk terrein. De gezamenlijke Argos-programmering inzake jeugdzorg en de problemen rond uithuisplaatsingen was daar opnieuw een goed voorbeeld van.

In het eerste jaar van ons nieuwe bestaan als omroep werden we ook met een aantal ingewikkelde praktische zaken geconfronteerd. In een krappe arbeidsmarkt moesten we binnen onze verhoudingen veel hoogwaardig personeel aannemen, onder wie een hoofdredacteur en eindredacteurs om de behoefte aan nieuwe programmering intern 'aan te kunnen.' In het geval van de hoofdredactionele vacature slaagden wij daar niet in. Aan het eind van het jaar zijn we een nieuw traject gestart met een professioneel rekruteringsbureau met diversiteit en inclusie als specialiteit. In 2023 hopen we dat dit proces zijn vruchten afwerpt.

Op het front van de eindredacteurs hebben we met wisselend succes geworven al denken we inmiddels dat we ons bestand voor ruim driekwart op orde hebben. Complicerende factor bij de slag op de arbeidsmarkt is dat we op zoek zijn naar personeel dat in staat is vanuit publieksbehoefte onderscheidende programma's te maken en ontbrekende expertise inbrengt. Personeel dat ook in staat is om op de huid van de tijd de verhalen te vertellen die we als maatschappelijk verankerde mediaorganisatie moeten vertellen. In dat traject hebben we in 2022 stappen gezet, maar de ontwikkeling is nog volop gaande.

HUMAN ontwikkelde en produceerde in 2022 mediaproducties steeds op het fundament van de humanistische levensbeschouwing, waarin onderzoek en betrokkenheid belangrijker is dan meningen en rumoer, luisteren belangrijker dan zenden.

Zo ontstond het wekelijkse biografische radioprogramma *Wat blijft* op NPORadio1, en in voor- en najaar van 2022 de wekelijkse kritische mediareubriek *Mediastorm*.

De documentaire serie *Kanaal Sociaal* raakte de diepe maatschappelijke onderstromen waar HUMAN zich in specialiseert, met aanpalend een impact-traject van gesprekken en bijeenkomsten in het hele land. Impacttrajecten waren en ook rond de serie *Roosen & Borst* over rouw en afscheid bij

dementie, in samenwerking met Alzheimer Nederland, en naar aanleiding van de documentaire Privégesprekken zijn (online) inspiratiesessies voor zorgprofessionals georganiseerd met o.a. KWF Kankerbestrijding en NFK waarin het thema intimiteit en seksualiteit bij kanker centraal stond. Andere vormen van samenwerking waren er onder meer met de NRC voor de korte documentaire *Blauw Licht* over de vraag wie het ambulancepersoneel helpt na het zien van verschrikkingen en met Artis Groote Museum organiseerden we rond de serie *Over Leven* een verdiepend programma over zingeving.

De documentaire *Het is geen Verleden 08 12 1982* werd veertig jaar na de Decembermoorden niet alleen in Nederland, maar op meerdere commerciële en publieke zenders in Suriname uitgezonden, hetgeen uniek genoemd kan worden.

Helaas hebben we ook afscheid moeten nemen van een voor HUMAN belangrijk programma, *De Publieke Tribune*. Het kernthema van het programma laat HUMAN niet los: de haarvaten van de samenleving. Daarover bereiden we een nieuw en regelmatig terugkerend programma over voor, met beoogde startdatum begin 2024.

Bekende series zoals *Het Filosofisch Kwintet* kregen nieuwe loten aan de stam. Het ging dit jaar over macht en onmacht in tijden van oorlog en tijdens het *Brainwash Festival* was er een speciale uitzending over moderne slavernij. Dat was aan de vooravond van het WK Voetbal in Qatar, ter gelegenheid waarvan Clairy Polak en Hugo Borst ook de podcastserie *Het WK Wegkijken* maakten. In 2022 zijn ook de voorbereidingen getroffen voor een nieuw onderzoeksprogramma over economie en klimaat: *Wat houdt ons tegen* heet het. Het programma onderzoekt wat ons tegenhoudt om belangrijke veranderingen ten behoeve van het klimaat en de biodiversiteit te nemen. Het zal in het voorjaar van 2023 in première gaan.

HUMAN zond in 2022 veel meer impactvolle programma's uit waaronder de serie *Dwarsdenkers*, *De Grote Klimaatkwis*, de Zapp-serie *Wat zou jij doen?*, de documentaireserie *Bezorgd* en de documentaire, tevens Gouden Kalf winnaar, *Shabu*.

Het Jaarverslag 2022 presenteert een overzicht van de feitelijk inhoudelijke, organisatorische en financiële resultaten van HUMAN. In het bestuursverslag worden de belangrijkste resultaten besproken, alsmede de impact van COVID-19 en de inflatie op onze bedrijfsvoering. Het jaarverslag bestaat voorts uit de jaarrekening, de goedkeuringsverklaring van de raad van toezicht en de controleverklaring van de onafhankelijke accountant.

De programmering en activiteiten van HUMAN die in dit jaarverslag beschreven worden, konden alleen tot stand komen door de enorme inzet en de deskundigheid van de medewerkers van HUMAN, het talent en de creativiteit van de programmamakers die aan ons verbonden zijn, onze toegewijde collega's van de VPRO en de NPO, onze maatschappelijke en culturele partners en natuurlijk onze vrienden en ons publiek die ons scherp houden en de basis vormen van ons werk.

Onze grote dank gaat uit naar iedereen die heeft bijgedragen aan de verdere ontwikkeling en het succes van HUMAN. Wij voelen ons gesteund door velen en kijken vol vertrouwen naar de toekomst.

Hilversum, 20 april 2023
Willemien van Aalst
Directeur/hoofdredacteur

Arjan Vliegenthart
Voorzitter raad van toezicht

HUMAN algemeen

Een volwaardige erkenning

Aan HUMAN is een volwaardige erkenning als publieke omroep toegekend voor de periode 2022-2026. De erkenning is verleend op basis van de toegevoegde waarde van HUMAN aan het publieke omroepbestel, het vormen van een samenwerkingsomroep met de VPRO en minimaal 50.000 leden. HUMAN had op de teldatum 90.000 leden. 2022 was het eerste jaar van de concessieperiode, in dit jaarverslag blikken we terug op de stappen die in dit jaar zijn gezet en werpen we een blik vooruit naar de toekomst.

Humanistische levensbeschouwing

HUMAN is geworteld in het humanisme, een levensbeschouwing op basis van de menselijke maat. Centraal staat de zoektocht naar een goed, mooi en zinvol persoonlijk leven. Humanisten richten zich daarbij nadrukkelijk op de medemens en, meer recentelijk, op alles wat leeft op deze planeet. Kenmerkend voor het humanisme is het streven naar rechtvaardigheid, verantwoordelijkheid, inlevingsvermogen, verdraagzaamheid, ruimdenkendheid, openheid en een permanent pleidooi voor dialoog. Het humanisme is geen statische levensbeschouwing, maar juist continu aan verandering onderhevig. Het humanisme ontwikkelde zich altijd verder door een antwoord te geven op dringende maatschappelijke veranderingen. Het humanisme als bron van inspiratie en als ijkpunt op cruciale momenten. In die traditie wil HUMAN staan.

Netwerkorganisatie met impact

HUMAN is sterk maatschappelijk geworteld en onderhoudt een breed netwerk waarmee intensief wordt samengewerkt. HUMAN ziet zijn rol als omroep vooral als die van een maatschappelijke mediaorganisatie die in nauwe samenwerking met andere organisaties en burgers urgente maatschappelijke thema's agendeert en mensen in beweging zet. De specifieke taak van HUMAN binnen deze beweging is om verhalen te vertellen voor alle denkbare mediaplatforms met bijbehorende impacttrajecten die bijdragen aan positieve veranderingen voor onze samenleving en de wereld.

Prioriteiten 2022

In het jaarplan 2022 zijn vijf beleidsprioriteiten geformuleerd die in het afgelopen jaar onze speciale aandacht hebben gekregen.

1. Programmatische ontwikkeling en -vernieuwing

Voor de doorontwikkeling van HUMAN ('van aspirant naar volwaardige omroep') had de programmatische ontwikkeling en -vernieuwing in 2022 de hoogste prioriteit. En daarvoor is personeel nodig. Het betekende dat HUMAN zowel in kwantitatieve als kwalitatieve zin diende te groeien. De zoektocht naar hoogwaardig creatief talent met, voor HUMAN, aanvullende expertise bleek in een krappe arbeidsmarkt niet eenvoudig. HUMAN slaagde er dan ook niet in om in 2022 een nieuwe hoofdredacteur aan te stellen. Wel heeft HUMAN een aantal nieuwe eindredacteurs en een programmaontwikkelaar aan zich weten te binden, zij het in mindere mate dan gewenst. Voorts is de schil van makers en nieuwe talenten in 2022 uitgebreid. De zoektocht naar nieuwe talentvolle medewerkers gaat door. Voor de werving van de hoofdredacteur is een recruitment bureau in de arm genomen. In het eerste kwartaal van 2023 hopen we de werving succesvol af te ronden.

Ter stimulering van de programmatische ontwikkeling zijn we in 2022 gestart met de Maakplaatsen: creatieve denktanks van eigen personeel uit alle geledingen van de organisatie met incidenteel externe ontwikkelaars om samen tot cross-mediale plannen te komen die zowel inhoudelijk verdiepen als passend zijn voor de humanistische traditie. De Maakplaatsen worden op initiatief van eindredacteurs bijeengeroepen.

Alle bestaande programma's zijn doorontwikkeld met in het bijzonder Mediastorm, Metropolis en Wat Blijft. Nieuwe programma's als Over Leven zagen succesvol het licht en het nieuwe crossmediale format Wat houdt ons tegen? wordt begin 2023 gelanceerd. Een dieptepunt was het stopzetten van De Publieke Tribune op televisie. Gelukkig kunnen we met het programma op NPO Radio1 door.

Naast concrete programmatische vernieuwing is tijdens een strategiedag in het najaar, met leden van het management team en bureau hoofdredactie, gewerkt aan het aanscherpen van het inhoudelijk HUMAN-kompas.

Prijzen 2022

- De regisseurs van de documentaireserie *Klassen* ontvingen in 2022 de Dutch Directors Guild Award in de categorie documentaire.
- De regisseur van *Waarom bleef je niet voor mij?*, Milou Gevers, won in 2022 de Dutch Directors Guild Award in de categorie korte documentaire. Ook won deze film in 2022 onder de naam *Why didn't you stay for me?* de Prix Jeunesse International award voor Non-Fictie (categorie 11-15 jaar) en de 'Heart Prize'.
- De regisseur van *De Deventer Mediazaak*, Annegriet Wietsma, ontving in 2022 de Dutch Directors Guild Award in de categorie Podcast. Ook won de podcastserie een Tegel in de categorie audio (Tegel 2021).
- De documentaire *Schone Bergen* (Clean Mountains) heeft de prijs voor Festival Director's Award voor beste korte documentaire op het Cannes Short Film Festival gewonnen. Ook won deze film de Award of Excellence in de categorie korte documentaire van de Best Shorts Competition Award.
- De documentaire *Shabu* won een Gouden Kalf voor beste lange documentaire. Ook won deze film de prijs voor de beste documentaire op het Kristiansand International Children's Film Festival (KICFF) 2022. Shabu kreeg een Special mention Generation Kplus International Jury op Berlinale Berlin International Film Festival 2022 en een nominatie op Cinekid 2022.
- De film *Along the Way* was de openingsfilm van IFFR 2022 en won in 2022 bovendien de award voor Best Fiction Feature Film op het Humans Fest in Valencia.

2. Vergroting impact

Onze ambitie om de maatschappelijke impact van HUMAN te vergroten heeft in 2022 een verdere vlucht genomen. In 2022 hebben we ons hele netwerk van samenwerkende organisaties in kaart gebracht, versterkten we de samenwerking met bestaande partners en hebben ons netwerk verder uitgebreid. Naast vaste waarden als de organisaties van de Humanistische Alliantie en het Brainwash Festival hebben we in 2022 gericht, dat wil zeggen rond specifieke programma's en thema's, samengewerkt met partijen met wie we verdiepende gesprekken en inspiratiesessies in het land organiseerden. Zo werkten we samen met Alzheimer Nederland (*Roosen & Borst*), KWF Kankerbestrijding, NFK, Stichting VIOZ (*Privégesprekken*), Artis - Groote Museum (*Over Leven*). Met de documentaire Shabu werd een groot aantal leerlingen bereikt via LessonUp, het educatieprogramma van het IFFR. Met de masterclass Medialogica in de Klas en het lesmateriaal gemaakt in het kader van de Week tegen het Pesten droegen we bij aan lessen van docenten in het middelbaar, primair en hoger onderwijs.

Voorts maakten we in 2022 een begin met het ontwikkelen van een instrumentarium voor het meetbaar maken van onze impact, waar we in 2023 voortvarend, in samenwerking met andere organisaties, mee doorgaan.

3. Diversiteit en inclusie

Een publieke omroep hoort als som der delen een afspiegeling te zijn van de samenleving, vóór- en achter de schermen. Er valt vooral achter de schermen nog een wereld te winnen wat dat betreft. Wel doet HUMAN het voor de camera's, in vergelijking met andere omroepen, relatief goed. Uit het meest recente diversiteits-onderzoek van Universiteit Antwerpen en de Universiteit van Amsterdam gemeten over de periode januari tot juni 2022 scoort HUMAN op het vlak van bi-culturele diversiteit het best: 40,2 procent van de mensen die wij in beeld brengen is als zodanig 'geturfd' op een gemiddelde van 13,2 procent van alle omroepen samen. Ook brengt HUMAN meer vrouwen in beeld dan de andere omroepen, al is dat percentage niet zo significant veel hoger als bij mensen met een bi-culturele achtergrond. 48,9 van de mensen die HUMAN in beeld brengt, is vrouw. Het gemiddelde van alle omroepen samen is 42,3 procent. HUMAN ziet de uitkomsten van het onderzoek als een steun in de rug dat we op de goede weg zijn en zetten onze inspanningen op dit terrein met verve voort.

Diversiteit op de werkvloer vergroten we onder andere door meer collega's met een migratieachtergrond aan te trekken, door te streven naar een evenwichtige verdeling wat betreft gender en leeftijd, en door toegankelijk te zijn voor mensen met een handicap. Alhoewel de organisatie nog steeds bovenal wordt gekenmerkt door een oververtegenwoordiging van witte vrouwen, is het bewustzijn over de urgentie en de gelaagdheid van de thematiek binnen de organisatie gegroeid. Maar de concreet behaalde resultaten in 2022 zijn teleurstellend en het is zaak in 2023 wel stappen in de goede richting te zetten conform onze voornemens als beschreven in ons meerjarenbeleidsplan 2026-2022.

In 2022 bracht de commissie HUMAN Inclusief in samenwerking met de ambassadeursgroep van de VPRO de inclusieve hand-out uit: een boekje met concrete tips voor het toepassen van inclusie in de dagelijkse werkpraktijk. Ten behoeve van bewustwording organiseerde HUMAN Inclusief in 2022 tevens twee zogenaamde *Blikverruimers*. Dit zijn seminars en workshops waarin medewerkers van de VPRO en HUMAN met sprekers van buiten de omroepen de dialoog aangaan over diversiteit en inclusie.

Tevens heeft een deel van de HUMAN Inclusief-werkgroep in de zomer van 2022 een driedaagse workshop gevolgd over het instrument *de diversiteitscirkel*. Met de diversiteitscirkel wordt zichtbaar welke diversiteit aanwezig is binnen een organisatie, team of redactie, welke deelidentiteiten iemand meedraagt en welke dynamiek van insluiting en uitsluiting aan de orde is. Het doel hiervan is om het gesprek rondom diversiteit en inclusie binnen teams en redacties op gang te brengen. In 2023 wil de ambassadeursgroep enkele diversiteitscirkelsessies uitvoeren binnen de organisatie. Ook zijn er in 2022 voorbereidingen getroffen voor de *Inclusieve bibliotheek*, waar medewerkers boeken met thema's rondom diversiteit & inclusie kunnen lenen. De inclusieve bibliotheek wordt in 2023 geopend.

Een veilige werksfeer is een voorwaarde voor een inclusieve organisatie waarin iedereen zich vrij voelt ideeën aan te dragen en feedback te geven en waarin alle medewerkers waardering ervaren. Veiligheid op de werkvloer lijkt vanzelfsprekend, maar de onveiligheid die mensen kunnen ervaren is vaak moeilijk te herkennen voor iemand die daar niet mee geconfronteerd wordt. In 2022 hebben

we samen met de VPRO gewerkt aan een nieuwe gedragscode waarin gewenst gedrag zo goed mogelijk staat omschreven. Daarnaast vinden we het belangrijk om ook met elkaar het gesprek te voeren over hoe we een zo veilig en inclusief mogelijke cultuur kunnen binnen de organisatie kunnen bereiken. Daartoe hebben de bestuurders van VPRO en HUMAN in 2022 vier sessies georganiseerd om met medewerkers in gesprek te kunnen gaan over dit thema.

4. Multidisciplinair werken

De medialisering van de samenleving vraagt om prominente aanwezigheid van HUMAN op verschillende platformen. Door het vroegtijdig betrekken van online en marketingspecialisten, conceptontwikkelaars en soms ook fondsenwervers optimaliseren we ons publieksbereik en impact.

In 2022 zijn we binnen HUMAN in de volle breedte gestart met het multidisciplinair werken. De driehoeksrelatie tussen eindredacteur, producer en de verschillende specialisten uit het team publiek & marketing vormt het uitgangspunt van deze werkmethode.

Begin 2022 is de werkmethode van multidisciplinair werken op papier uitgeschreven en officieel gestart, met als uitgangspunt: samen leren in de praktijk. Eind van het jaar is een evaluatie georganiseerd met alle disciplines om het multidisciplinair werken te evalueren. We zoomden hierbij o.a. in op de uitdagingen van de werkmethode en de opvattingen over rollen en verwachtingen tussen de verschillende disciplines. De evaluatie heeft concrete aanknopingspunten opgeleverd om de werkmethode in de praktijk te verbeteren. In 2023 blijven we de samenwerking evalueren en organiseren we een vervolgbijeenkomst rondom meer concrete thema's.

5. Samenwerking VPRO-HUMAN

De samenwerking tussen HUMAN en VPRO is in 2022 een nieuwe fase in gegaan. HUMAN en VPRO vormen sinds 1 januari 2022 officieel een samenwerkingsomroep. Daartoe is de Stichting VPRO-HUMAN opgericht. In de stichting vindt de financiële verantwoording plaats van deze samenwerkingsomroep. De stichting heeft geen personeel in dienst. De directeurs van VPRO en HUMAN vormen het collegiaal bestuur. De ondersteunende diensten van de VPRO voeren werkzaamheden uit voor zowel VPRO als HUMAN op basis van gelijkwaardigheid. Onder verantwoordelijkheid van de zakelijk leider media van de VPRO wordt het media-aanbod voor HUMAN verzorgd. Alle identiteitsgevoelige werkzaamheden, zoals programmatische ontwikkeling en vernieuwing en publiek en marketing, zijn bij de eigen omroepen belegd.

De bestuurders van de VPRO en HUMAN hebben elke twee weken een overleg om de samenwerking te monitoren, te versterken en uit te bouwen. Ook worden relevante omroep-overstijgende zaken besproken. De bestuurder van HUMAN was in 2022 betrokken bij het opstellen van de jaarplannen en de begroting van alle ondersteunende diensten. De bestuurders hebben voorts, tezamen met de bestuurssecretarissen, de audit-vergaderingen en de vergaderingen van de raad van toezicht van de stichting voorbereid.

Voorts is de begrotingscyclus HUMAN afgestemd op die van de VPRO.

In 2021 zijn alle werkzaamheden die de samenwerking betreffen per afdeling tot in detail beschreven. In 2022 is gebleken dat de samenwerkingsafspraken in praktijk goed werken en dat de samenwerking constructief en plezierig verloopt. In 2023 gaan we de samenwerking ook thematisch evalueren. De samenwerking levert voor zowel de VPRO als HUMAN duidelijk meerwaarde op.

Vereniging Investeer in Human

Ondanks de hoge inflatie en energiecrisis, heeft HUMAN in 2022 het aantal vrienden (officieel: leden) op pijn weten te houden. Op 31 december 2022 telde de vereniging 88.094 vrienden. Dit is een afname van 2,7% ten opzichte van het aantal vrienden een jaar eerder. Een wervingscampagne in 2022 heeft helaas niet het gewenste aantal nieuwe vrienden opgeleverd. Gelukkig is slechts een klein percentage uitgestroomd en is men massaal vriend gebleven van HUMAN.

Daarnaast heeft HUMAN in 2022 een contributiewijziging doorgevoerd van € 12,50 naar € 15 per jaar, voor zowel nieuwe vrienden als de huidige vrienden. De vrienden zijn per mail hiervan op de hoogte gebracht. De reacties waren overwegend positief en het heeft tot weinig opzeggingen geleid. Voorts is besloten om vrienden met een laag contributietarief, dat wil zeggen minder dan € 10 per jaar, uit te sluiten van de contributiewijziging.

Algemene ledenvergadering

In 2022 vond de algemene ledenvergadering (ALV) plaats op zondag 19 juni. De vergadering was, net als in 2021, online. Het programma werd verzorgd vanuit Pakhuis de Zwijger en vrienden van HUMAN konden via de livestream meeluisteren en participeren via de chat.

Tijdens de ALV blikten we terug en keken we vooruit naar de komende programmering. Onder leiding van Nathan de Vries werd samen met vrienden, hoofdredactie en makers gesproken over het nieuwe programma *Mediastorm* en de (documentaire)series *Kanaal Sociaal* en *Bezorgd*. Daarnaast werd het jaarverslag 2021 vastgesteld en werd er gestemd over de wijziging van het lidmaatschapstarief van HUMAN. Tot slot namen we na negen jaar afscheid van de voorzitter van de raad van toezicht, Magdeleen Sturm, en werd Arjan Vliegenthart benoemd als haar opvolger.

Bedrijfsvoering

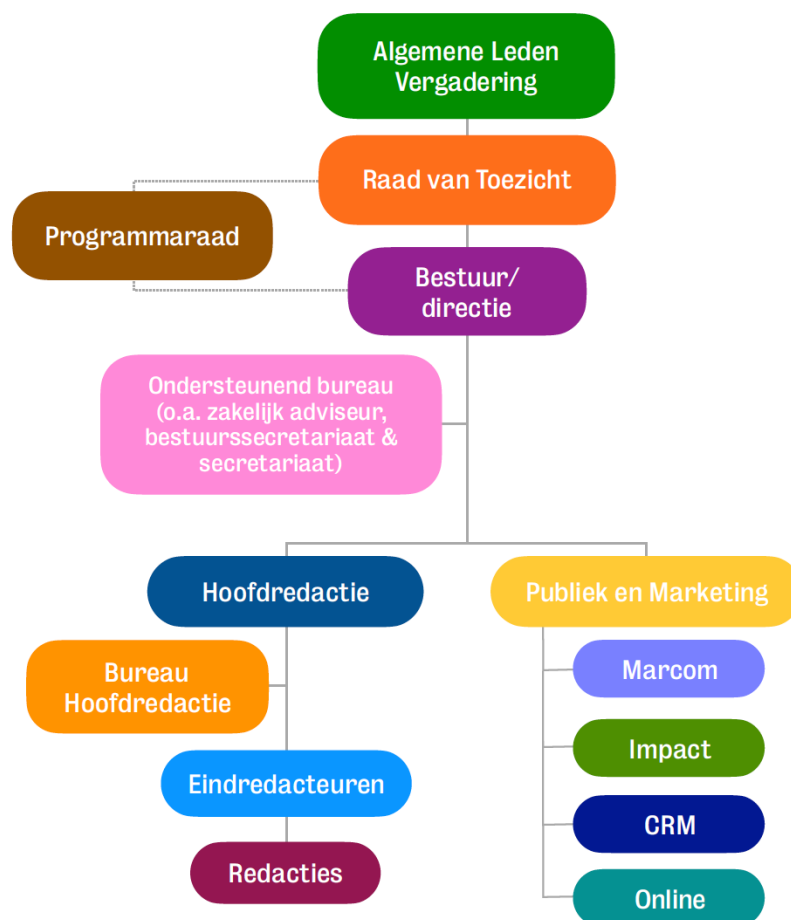
Inrichting organisatie

Voor de periode 2022-2026 heeft de samenwerkingsomroep VPRO-HUMAN de erkenning verkregen. Het betekent dat de stichting de erkenningshouder is en de verantwoording van de samenwerkingsomroep in de stichting plaatsvindt. HUMAN en de VPRO blijven als zelfstandige omroepverenigingen bestaan. HUMAN verricht zelfstandig en onafhankelijk alle inhoudelijke en identiteitsgevoelige werkzaamheden.

In de dagelijkse praktijk verzorgt de VPRO voor HUMAN het media-aanbod, wat inhoudt dat de VPRO de productionele en organisatorische activiteiten die nodig zijn voor de totstandkoming van het media-aanbod, en belegd zijn bij de afdeling planning & productie, uitvoert.

Naast de afdeling planning & productie werken alle ondersteunende diensten op gelijkwaardige basis voor zowel de VPRO als voor HUMAN, te weten FEO, P&O, I&DM, juridische zaken, facility management, ICT en in bedrijf. De samenwerkingsafspraken per afdeling zijn schriftelijk vastgelegd en maken deel uit van de overkoepelende samenwerkingsovereenkomst.

Organisatiestructuur

*Toelichting organogram:
Omdat het media-aanbod en de ondersteunende diensten worden verzorgd door de VPRO, zijn deze niet zichtbaar in het organogram.*

De raad van toezicht van HUMAN ziet toe op het gevoerde beleid en beheer van de vereniging dat in handen is van het bestuur dat bestaat uit de directeur-bestuurder.

De directeur, tevens hoofdredacteur, geeft leiding aan het managementteam dat verder bestaat uit de hoofdredacteur, zakelijk adviseur en het hoofd publiek en marketing. De programmaraad fungeert als strategisch inhoudelijk klankbord van de raad van toezicht en het bestuur.

Organisatieontwikkeling

Het realiseren van onze missie is ondenkbaar zonder een gezonde en betrokken organisatie. Oprechte aandacht en goede zorg voor het personeel is voor HUMAN vanzelfsprekend. De zorg om de psychische en fysieke gesteldheid van medewerkers alsmede een veilige werkomgeving zijn belangrijke punten van aandacht.

Daarbij zijn er in 2022 diverse stappen gezet om de organisatie verder te professionaliseren en te ontwikkelen. Zo is onder andere het multidisciplinair werken geïmplementeerd, het onboardingstraject geprofessionaliseerd, een ondernemingsraad opgericht, zijn het redactiestatuut, de gedragscode en de klachtenregeling vernieuwd, en zijn er individuele afspraken met medewerkers gemaakt over de verhouding kantoor-/thuiswerkdagen. Vijf medewerkers hebben zich aangemeld voor de redactieraad, welke begin 2023 is geïnstalleerd.

Formatie en kengetallen

Op 31 december 2022 waren bij HUMAN 64 (55,3 fte) medewerkers in dienst met daaromheen een schil van medewerkers met andere, vaak flexibele dienstverbanden. Het overgrote deel van de medewerkers is direct betrokken bij de totstandkoming van de programmering, daar de VPRO alle ondersteunende werkzaamheden verzorgt. De verhouding tussen mannen en vrouwen is nauwelijks gewijzigd: 70% van de medewerkers is vrouw (2021: 69%) en 30% is man (2021: 31%). De gemiddelde leeftijd is net als in 2021 40 jaar. De verhouding tussen dienstverbanden voor bepaalde tijd en onbepaalde tijd is in 2022 gewijzigd: 48,5% van de medewerkers heeft een vast dienstverband (2021: 60,6%).

Formatie	2021			2022		
	aantal	fte	%	aantal	fte	%
Medewerkers bepaalde tijd	20	15,9	39,4%	34	28,5	51,5%
Medewerkers onbepaalde tijd	28	24,5	60,6%	30	26,8	48,5%
Totaal	48	40,4		64	55,3	

De percentuele verdeling tussen werknemers, werkzaam op basis van arbeidsovereenkomsten voor onbepaalde tijd en werknemers, werkzaam op basis van arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, dienen, conform de CAO Omroep personeel, binnen de volgende bandbreedte te blijven: 75% contracten voor onbepaalde tijd en 25% bepaalde tijd. Op voorwaarde dat de loonkosten worden gefinancierd uit de toekenning van middelen boven het niveau van het media-wettelijke garantiebudget kan als volgt van de bandbreedte worden afgeweken: 60% contracten voor onbepaalde tijd en 40% bepaalde tijd. Door de gehanteerde projectfinanciering binnen het

intekenproces van de publieke omroep hanteert HUMAN de bandbreedte 60% contracten voor onbepaalde tijd en 40% bepaalde tijd. HUMAN blijft vooralsnog niet binnen de gestelde bandbreedtes met als belangrijkste reden dat HUMAN nagenoeg alleen medewerkers in dienst heeft met een programmatische functie welke in belangrijke mate afhankelijk zijn van de toegekende projectfinanciering door de NPO. Alle ondersteunende functies waarbij veelal sprake is van vaste dienstverbanden worden voor het vaststellen van de bandbreedte niet meegerekend omdat deze medewerkers in dienst zijn van de VPRO, maar wel voor beide omroepen werken.

HUMAN heeft in de loop van 2022 aan drie medewerkers met een tijdelijke aanstelling een vast contract aangeboden aangezien er voldoende waarborg was om deze medewerkers voor langere termijn van werk te kunnen voorzien. Per 1 januari 2023 heeft HUMAN aan vier medewerkers met een tijdelijke aanstelling een vast contract aangeboden.

Diversiteit en inclusie

HUMAN wil graag een inclusieve omroep zijn, met een personeelsbestand dat meer recht doet aan de diversiteit van de Nederlandse samenleving dan nu het geval is. Het personeelsbestand van HUMAN is in 2022, ondanks de extra inspanning, niet meer divers geworden. Werken aan diversiteit en inclusie was een van de vier beleidsprioriteiten het afgelopen jaar. Inzake de personeelssamenstelling is dan ook onvoldoende vooruitgang geboekt. Diversiteit is op dit moment het meest zichtbaar in onze programma's, de raad van toezicht en de programmaraad. In samenwerking met adviesbureau Inclusioncy is eind 2022 aan een enquête gewerkt om (op vrijwillige basis) uitvraag te kunnen doen naar diversiteitskenmerken van medewerkers, deze resultaten kunnen tevens dienen als nulmeting. De enquête wordt begin 2023 uitgestuurd naar de medewerkers.

Bijscholing, training en coaching

HUMAN stimuleert medewerkers om zichzelf verder te ontwikkelen door middel van aanvullende opleidingen en cursussen. Hiertoe zijn stimuleringsmaatregelen getroffen in nauwe samenspraak met de afdeling P&O. In het jaarlijks ontwikkelgesprek is de ontwikkeling van medewerkers een belangrijk aandachtspunt en worden de medewerkers gemotiveerd hierover na te denken. In 2022 hebben meer medewerkers dan voorheen gebruik gemaakt van de coaching- en opleidingsmogelijkheden die HUMAN biedt. In december hebben de nieuw aangestelde leden van de OR en de bestuurssecretaris een OR-training gevolgd.

Wet- en regelgeving

CAO

De huidige cao loopt van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2023. In deze cao is een structurele loonsverhoging van 3% per 1 januari 2022, een eenmalige uitkering van 1% per 1 juli 2022 en per 1 januari 2023 nogmaals een structurele verhoging met 2%. Ook zijn er nadere afspraken gemaakt over onder meer tijdelijke contracten, hybride werken, gelijke beloning en aanvulling geboorteverlof voor partners.

Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

HUMAN kent een 'functionaris gegevensbescherming', in de persoon van Freek Stoové die, in nauwe samenwerking met afdelingen en redacties, het vastgestelde beleid continu blijft verfijnen en eerste

aanspreekpunt is voor AVG-gerelateerde vragen. In 2022 is strikt toegezien op de handhaving van de AVG.

Huisvesting, faciliteiten en ICT

HUMAN is gehuisvest in Villa VPRO op het Mediapark in Hilversum. In 2022 is de Villa deels opnieuw ingericht. Belangrijke aanleidingen hiervoor waren dat medewerkers sinds corona meer zijn gaan thuiswerken; er door de groei van HUMAN meer ruimte gecreëerd moest worden en dat er meer behoefte was aan vergaderruimten en stiltecellen. In 2022 hebben we via een enquête uitgevraagd hoeveel dagen medewerkers voortaan idealiter op kantoor zouden willen werken hetgeen uitkwam op gemiddeld twee à drie dagen. De dagen waarop medewerkers naar kantoor komen wordt er veel in teamverband overlegd en vergaderd. De Villa heeft daardoor een andere functie gekregen met meer dan voorheen het accent op de die van creatieve hub/ontmoetingsplek. In 2022 is dan ook meer ruimte gemaakt voor flexibel en informeel werken in de Villa.

Naast de kantoorruimte in Hilversum huurt HUMAN ook kantoorruimte van het Humanistisch Verbond (HV) in de Majellakerk in Amsterdam-Oost. Per april 2022 is er een nieuwe huurovereenkomst van ingegaan, waarin HUMAN minder m2 meters huurt dan voorheen.

Medezeggenschap

Eind 2022 heeft de voormalige Personeelsvertegenwoordiging (PvT) plaats gemaakt voor een Ondernemingsraad (OR). De OR bestaat uit Lianne Snelders (voorzitter), Elsie Vermeer (secretaris), Roberto Lobosco, Sjoerd Alders en Guus Christiaans. Speerpunten waar de OR zich in 2023 op gaat richten zijn: interne communicatie, betrokkenheid van medewerkers, de samenwerking met de VPRO, persoonlijke ontwikkeling van medewerkers en een veilige werkomgeving. De OR vergadert iedere zes weken met de bestuurder en heeft op 28 februari 2023 kennis gemaakt met de raad van toezicht.

Realisatie 2022

Nadere toelichting op de exploitatie 2022 (afgerond op 1.000)

Het boekjaar 2022 is afgesloten met een positief saldo uit gewone bedrijfsvoering na belasting ad € 989.000 (2021: € 616.000) ten opzichte van de begroting van € -563.000.

Het positieve resultaat ten opzichte van de begroting heeft meerdere oorzaken:

Vereniging

Er waren hogere inkomsten uit contributies ad € 186.000 en donaties ad € 8.000. Daarnaast zijn minder activiteiten uitgevoerd voor ledenbehoud en binding wat een besparing gaf van € 160.000 en werd een begrootte CRM-medewerker niet aangetrokken hetgeen resulteerde in een besparing van € 90.000.

Organisatiekosten

De organisatiekosten vallen € 181.000 negatiever uit dan begroot. De voornaamste redenen zijn de hogere energie- en ICT-kosten en investeringen in de ondersteunende diensten van VPRO-HUMAN.

Media

Het resultaat binnen de mediaproductiekolom was € 832.000 positief ten opzichte van de begroting van -€ 464.000. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

Het resultaat van het programma Mediastorm was € 353.000 positief. Dat kwam in de eerste plaats door de positief uitvallende Europese aanbesteding van € 50.000. Daarnaast leverde de omroepbrede actualiteiten-pool een besparing op van € 100.000 op beeldredacteuren en licenties. Voorts is noodzakelijkerwijs gewerkt met freelancers omdat het in de krappe arbeidsmarkt niet mogelijk bleek om alle functies met CAO-medewerkers in te vullen. Het leverde een besparing op van € 125.000. De toekomstonzekerheid van het programma bracht met zich mee dat de extra's niet zijn doorgezet ad € 40.000. Tot slot bleek de aangevraagde indexerings niet nodig ad € 20.000.

Door de inzet van de ORMA uit 2021 ad € 615.000 werd het resultaat positief beïnvloed ad € 243.000 en was er minder inzet eigen bijdrage nodig ad € 150.000.

HUMAN ontving netto € 44.000 SVOD inkomsten meer dan begroot.

HUMAN had een tekort begroot op de direct niet direct toerekenbare kosten (dndt) ad € 233.000. In 2022 was de intekening hoger dan verwacht waardoor de dndt-kosten goed gedekt konden worden.

In 2022 is over het algemeen goed ingetekend. Nieuwe programmaformules zijn geïnitieerd en bestaande formules doorontwikkeld en verbeterd. Een enkele titel sneuvelde en moet op termijn vervangen worden door een nieuwe. HUMAN had in 2022 wel last van vertraging bij de NPO-beslissingen over de intekeningen. Dit heeft uiteindelijk eerder tot positieve financiële resultaten geleid dan tot negatieve, maar had wel grote impact op de organisatie.

De productionele inspanningen hebben in 2022 daadwerkelijk tot uitzending geleid en zodoende tot volledige financiering. Er waren geen financiële tegenvallers en er was geen afwaardering op de voorraad noodzakelijk.

Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening 2022 lijkt er een einde te zijn gekomen aan de coronacrisis. Ondanks de beperkingen in de afgelopen jaren liep en loopt de reguliere programmering door en is er vooralsnog geen sprake van het vervallen van programmering. Aangezien de crisis lang aanhield is een deel van de programmering doorgeschoven naar 2022 en verder. Het effect hiervan wordt als niet materieel beoordeeld.

Buitenproducenten die extra kosten maken als gevolg van de coronacrisis werden in de gelegenheid gesteld een beroep te doen op corona-regelingen bij de NPO via de omroep. Voor 2 documentaire-producties is er additionele financiering aangevraagd. De buitenproducenten krijgen deze middelen ter beschikking gesteld op basis van een afrekening.

De baten stegen van € 9.397.000 naar € 17.371.000. De inkomsten uit OCW-middelen is meer dan verdubbeld t.o.v. 2021. HUMAN is sinds 1 januari 2022 een zelfstandige omroep (in 2021 nog een aspirant omroep) en heeft op grond daarvan minimaal recht op een hoger garantie budget. De baten uit verenigingsactiviteiten stegen met € 104.000 veroorzaakt door de grote groei van het aantal leden in 2020 en het behoud van deze leden in 2021 en 2022. Ook heeft HUMAN in oktober een prijsverhoging van het lidmaatschap doorgevoerd naar € 15 per jaar. Ultimo 2022 bedroeg het aantal leden 88.094 (2021: 90.514, 2020: 90.205). Dat is een daling van 2,7% t.o.v. ultimo 2021.

Nadere toelichting op de balans per 31-12-2022

Ultimo boekjaar zijn enkele grotere mutaties in balansposten te zien.

De *post onderhanden werken* steeg van € 1.343.000 naar € 2.399.000. Ultimo boekjaar waren onder andere de kosten van een grote dramaproductie *Laura H.*, de documentaireserie *Staal* en een aantal documentaires met buitenproducenten in de voorraad opgenomen. Met de buitenproducenten wordt geregeld contact onderhouden over het verloop van de producties. Ultimo boekjaar waren er geen aanwijzingen dat producties niet gereed zullen komen en heeft er derhalve geen afwaardering van de voorraad plaatsgevonden.

De *vorderingen* stegen van € 412.000 naar € 539.000. De voornaamste oorzaak hiervoor is de doorbelasting aan de NPO inzake de NPO-fonds subsidies ad € 374.000 en een vordering op de VPRO ad € 89.000. Beide vorderingen zijn betaald in het voorjaar van 2023. Er is geen voorziening getroffen voor dubieuze debiteuren (2021 nihil).

De *schulden* stegen van € 3.151.000 naar € 3.484.000.

Het *overgedragen reserve media-aanbod* bedraagt ultimo 2021 € 616.000 en is in 2022 in overleg met de NPO programmatisch ingezet. Van een aflevering waarop ORMA ad € 7.049 is ingezet is de uitzenddatum naar 2023 verschoven.

In de *schulden aan leveranciers* ad € 1.091.000 (2021 € 860.000) zijn onder andere de schulden aan de VPRO ad € 338.000 (2021 € 560.000) opgenomen. Deze zijn volledig betaald in maart 2023. Het betreft voornamelijk de doorbelastingen o.b.v. de afgesloten samenwerkingsovereenkomst en co-productieovereenkomsten.

De *overige schulden* stegen van € 49.000 naar € 63.000. Dit betreft de verplichting aan vakantiedagen. De reservering voor vakantiedagen is gestegen t.o.v. 2021 omdat er meer medewerkers in dienst zijn. Medewerkers worden actief gestimuleerd vakantiedagen op te nemen.

De *overlopende passiva* stegen van € 1.478.000 naar € 2.106.000.

De vooruit ontvangen contributies zijn hierin verwerkt. Deze stegen van € 689.000 naar € 782.000 als gevolg van de grote ledenstijging in 2020 en het behoud van deze leden. Ook heeft HUMAN in oktober een prijsverhoging van het lidmaatschap doorgevoerd naar € 15 per jaar.

Ook de nog te betalen programmatische kosten stegen van € 573.000 naar € 821.000. Deze post omvat alle verwachte kosten voor de programmering in 2022 die nog niet daadwerkelijk tot een factuur of uitbetaling hebben geleid ultimo 2022. Tevens zijn hier ultimo 2021 de kosten opgenomen die voortvloeien uit de Sociale Regeling bij het niet verlengen van contracten met een programmatisch karakter voor bepaalde tijd ad € 84.000 en voor scholing en actieve bemiddeling ad € 31.000.

Het resultaat uit gewone bedrijfsvoering na belasting ad € 989.020 is ten gunste gebracht van het reserve media-aanbod (RMA) (2021 € 615.824 is als overgedragen reserve media-aanbod op de balans opgenomen). Dit voorstel voor resultaatbestemming is in de jaarrekening verwerkt.

De RMA bedraagt na dotatie ultimo 2022 € 1.489.000.

De raad van bestuur van de Publieke Omroep heeft op 20 december 2022 de Bindende Regeling Mediareserves gewijzigd en vastgesteld. Hierin is vastgesteld dat samenwerkingsomroepen zoals VPRO-HUMAN maximaal € 4.000.000 mogen reserveren van de gelden voor de verzorging van media-aanbod aan het einde van het boekjaar (€ 2.500.000 voor de VPRO en € 1.500.000 voor HUMAN).

Op korte en middellange termijn bestaat er geen liquiditeitsprobleem. De huidige liquiditeitspositie (quick ratio/current ratio per 31 december 2021 bedragen 0,97 resp. 1,66 (2021: 0,98 resp. 1,41) is ruim voldoende en daarmee op orde.

Begroting 2023

De begroting 2023 resulteert in een exploitatietekort van € 688.000 (2022 € 562.000). Financiering van het tekort wordt gevonden door inzet van de reserves. De RMA bedraagt op 1 januari 2023 € 1.489.000 en de algemene reserve € 750.000.

Vanaf 1 januari 2022 vormen VPRO en HUMAN een samenwerkingsomroep. In de samenwerkingsovereenkomst zijn onder andere afspraken gemaakt over de gezamenlijke diensten die uit de organisatiekostenvergoeding (OK) worden gefinancierd. HUMAN en de VPRO delen alle onder- en overschrijdingen van de gezamenlijke ondersteunende diensten in de verhouding 1:2. In 2023 ontvangen de omroepen gezamenlijk € 10 miljoen (2021 €9,3 miljoen). Vanaf 2024 wordt de OK-vergoeding gelijk aan de OK-vergoeding van de fusieomroepen.

Er is in 2023 een tekort op de gezamenlijk OK begroting van € 1,4 miljoen. Voor HUMAN bedragen de totale kosten van de ondersteunende diensten € 3.2 miljoen. De inkomsten bestaan uit € 2.7 miljoen vergoeding van OCW. De lagere vergoeding voor de organisatiekosten leidt tot een begroot negatief exploitatieresultaat van € 518.000.

De begroting van de media-productiekolom sluit op € 674.000 negatief. In de begroting is ruimte opgenomen voor programma-ontwikkeling en eigen bijdrage op programmering.

De vereniging verwacht een exploitatieresultaat van positief € 504.000 (inclusief nevenactiviteiten)

Totaaloverzicht 2023	
Resultaat media	-674
Resultaat vereniging /NA	504
Resultaat organisatiekosten	-518
Totaal	-688

Uitgangspunten financieel beleid

Directe programmakosten en organisatiekosten

Het beleid van HUMAN is erop gericht dat de directe programmakosten niet hoger zijn dan de inkomsten uit de intekening en derden-financiering. Een efficiënt productieproces en efficiënte personeelsplanning zijn daarvoor noodzakelijk. HUMAN tracht de kernorganisatie met vaste medewerkers zo compact en flexibel mogelijk te houden.

HUMAN heeft geen eigen gebouw en weinig faciliteiten. Door de intensieve samenwerking met de VPRO is dit niet nodig.

Eigen Bijdrage

Voor het begrotingsjaar 2023 heeft HUMAN als eigen bijdrage t.b.v. de programmering € 334.000 begroot.

Reserve Media-aanbod

HUMAN streeft naar een stabiele reserve media-aanbod (RMA) in meerjarenperspectief. De hoogte van de RMA is van belang om risico's te kunnen dragen van lagere productiebudgetten, groeiende concurrentie, de toenemende behoefte aan investeringen in programmaontwikkeling en om mogelijke (deel-)reorganisaties en frictiekosten te kunnen financieren. De RMA dient tevens als werkkapitaal, is van belang voor het verkrijgen van kredieten, om de solvabiliteit op orde te houden en de rentekosten te drukken.

Liquiditeit en solvabiliteit

Bij de start van 2022 was de liquiditeitsvoorziening op orde. In de loop van het jaar is de liquiditeitsprognose wederom gemonitord. Er werden geen problemen geconstateerd in 2022. Het netto-werkkapitaal en de solvabiliteit, beide een maatstaf voor de financiële stabiliteit van HUMAN, zijn op orde. HUMAN kan derhalve op korte termijn aan zijn financiële verplichtingen voldoen.

Risicomanagement, compliance en governance

I Risicomanagement

HUMAN richt zich in zijn risicomanagement op het realiseren van de organisatiedoelstellingen middels een transparante en beheerste bedrijfsvoering.

De belangrijkste risico's en onzekerheden die gevolgen kunnen hebben voor o.a. de resultaten, continuïteit en financiële positie van HUMAN, zijn beoordeeld en visueel weergegeven in onderstaande risicomatrix. De matrix maakt het mogelijk om de risico's te wegen en met elkaar te vergelijken.

Risico's op het niveau van de Samenwerkingsomroep VPRO-HUMAN worden in de raad van toezicht vergaderingen van de Stichting besproken en gerapporteerd in het jaarverslag van de Samenwerkingsomroep.

Impact \ Kans	Laag	Midden	Hoog
Laag		1, 6, 8, 9, 11	
Midden	3	4, 7	2, 5
Hoog		10	

Risico's:

1. Samenwerking VPRO
2. Plaatsing programmering
3. Diversiteit & inclusie
4. Veilige werkomgeving
5. Programmaontwikkeling
6. Verloop personeel
7. Ziekteverzuim
8. Terugloop ledenaantallen
9. Belangenverstrengeling
10. Informatieveiligheid
11. Fraude

1. Samenwerking VPRO (*strategisch risico*)

HUMAN en de VPRO wensen hun eigen stem en identiteit te behouden binnen de samenwerkingsomroep. Het risico dat HUMAN en de VPRO andere verwachtingen hebben van de samenwerking en dat de samenwerking daarop stuk loopt is in 2022 laag gebleken. Er zijn duidelijke afspraken gemaakt die vastgelegd zijn in de samenwerkingsovereenkomst en de onderliggende samenwerkingsafspraken met de ondersteunende afdelingen. Beheersing richt zich op het monitoren en daar waar nodig bijstellen van de samenwerkingsafspraken.

2. Plaatsing programmering (*strategisch en financieel risico*)

Indien HUMAN-programmering geen (goede) plek krijgt in de schema's van de NPO, levert dit risico's op voor de uitvoering van het meerjarenbeleidsplan, de zichtbaarheid van HUMAN, een gezonde bedrijfsvoering en continuïteit van werk voor personeel, met risico op frictie. De afhankelijkheid van de NPO is groot. Daarbij functioneert het nieuwe programmeermodel van de NPO nog niet optimaal waardoor de omroepen minder grip hebben op de plaatsing van hun programma's en de besluitvorming traag gaat. Maatregelen richten zich op intensief overleg met de NPO om, met

behoud van de eigenheid van HUMAN, meer ruimte te krijgen in het schema en betere uitzendtijden. Voorts moet vertegenwoordiging in de gremia van de NPO goed geborgd zijn waardoor informatie over kansen voor intekening wordt verkregen.

3. Diversiteit & inclusie (*strategisch risico*)

Indien we er als organisatie niet in slagen om een meer diverse en inclusieve organisatie te worden, sluiten we onvoldoende aan bij maatschappelijke ontwikkelingen en wordt onze geloofwaardigheid aangetast. In ons meerjarenbeleidsplan stelt HUMAN dat het ons streven is dat in 2026 1 op de 6 werknemers een bi-culturele achtergrond heeft. Een inclusieve organisatie gaat verder dan dat. Beheersing richtte zich in 2022 op bewustwording van medewerkers en het aanreiken van concrete handvatten om bij te dragen aan een diverse en inclusieve organisatie.

4. Veilige werkomgeving (*operationeel risico*)

Risico dat er sprake is van ongewenst gedrag op de werkvloer, waardoor mensen niet meer voor of met HUMAN willen werken. Bovendien kunnen incidenten tot reputatieschade leiden. Na verschillende casussen van ongewenst gedrag in de mediawereld, heeft HUMAN in 2022 extra veel aandacht besteed aan het waarborgen van een veilige werkomgeving. Beheersing richtte zich op het adequaat communiceren van vertrouwenspersonen/meldpunten naar medewerkers, het actualiseren van de gedragscode samen met de VPRO en het voeren van open gesprekken met het team over het onderwerp veilige werkomgeving.

5. Programmaontwikkeling (*operationeel risico*)

HUMAN dient ten behoeve van de ontwikkeling van zijn programmapakket meer tijd en menskracht te investeren in de ontwikkeling van onderscheidende programmering. Indien we hier niet in slagen en HUMAN minder programmering maakt dan gewenst, heeft dit consequenties voor de zichtbaarheid van HUMAN en uiteindelijk voor de financiële gezondheid van de organisatie. Beheersing richt zich op het vrijmaken en aannemen van voldoende fte dat zich kan richten op programmaontwikkeling. Om de programmaontwikkeling te versnellen is HUMAN ook organisatie - brede Maakplaatsen gestart. In deze brainstorm wordt aan de hand van centrale thema's en genres met een groep medewerkers en in sommige gevallen met externe specialisten gewerkt aan nieuwe HUMAN-programmering.

6. Verloop personeel (*operationeel risico*)

Het risico op uitstroom van medewerkers ontstaat als zij te weinig uitdaging ervaren of ontwikkelings-mogelijkheden krijgen. In 2022 hebben we medewerkers actief naar hun ontwikkelbehoeften gevraagd via de ontwikkelgesprekken. Middels maatwerk zoeken we naar passende mogelijkheden. Medewerkers worden regelmatig geattendeerd op de mogelijkheden die HUMAN en de VPRO bieden en op intranet te lezen zijn. Voorts is er eind 2022 een teamsamensteller gestart bij HUMAN, zij kijkt naar de verdeling van medewerkers over de verschillende redacties. De teamsamensteller streeft naar een optimale afstemming tussen individuele (ontwikkel)behoeften enerzijds en behoeften van redacties anderzijds. Tot slot is er budget beschikbaar voor medewerkers om trainingen/opleidingen te volgen en zal het initiatief van de Maakplaatsen bijdragen aan de professionele ontwikkeling van medewerkers, daar zij worden uitgedaagd mee te denken over de ontwikkeling van nieuwe HUMAN-programmering. Het verloop van personeel bij HUMAN is - mede

door de grote betrokkenheid bij de omroep - in het algemeen laag.

7. Ziekteverzuim (*operationeel risico*)

Als gevolg van de groei van HUMAN en de daarmee verbonden interne veranderingen is de druk op de organisatie toegenomen, met de kans van een stijging ziekteverzuim. Ook telt HUMAN een substantieel aantal jonge ouders die in de regel extra zwaar belast worden gezien hun levensfase. Relatief kwetsbaar zijn daarbij de oudere werknemers. Beheersing richt zich op contact met medewerkers over hun *workload*, prioritering van werkzaamheden, het optimaliseren van interne communicatie en op coaching van individuen indien daar behoefte aan is. Eind 2022 hebben vier oudere werknemers, die van hun pensioen gaan genieten, afscheid van HUMAN genomen.

8. Terugloop ledenaantallen (*financieel en strategisch risico*)

Teruglopende ledenaantallen kunnen leiden tot teruglopende ledengelden en minder geld in de verenigingsbegroting. Begin 2022 telde HUMAN 90.514 leden. Door de hoge inflatie, de energiecrisis en de verhoogde ledencontributie was het in 2022 een reëel risico dat de ledenaantallen zouden teruglopen. Beheersmaatregelen richtten zich het onderhouden van de band met onze leden d.m.v. ledenacties en nieuwsbrieven en op campagnevoeren waardoor we nieuwe leden zich aan ons kunnen binden. Eind 2022 bleek dat slechts een klein percentage (2,7%) van de leden is uitgestroomd, het leden aantal van HUMAN staat nu op 88.094.

9. Belangenverstremgeling (*operationeel risico*)

Reputatieschade door een incident waarbij sprake is van (de schijn van) belangenverstremgeling. Beheersmaatregelen richtten zich in 2022 op het actualiseren van het redactiestatuut en de gedragscode, waarin beginselen over onafhankelijkheid en integriteit nader zijn uitgewerkt en een interne escalatieladder is opgenomen. Beheersing richtte zich verder op het informeren van medewerkers, kennisverhoging en monitoring.

10. Informatieveiligheid (*operationeel risico*)

De kans dat HUMAN te maken krijgt met een cyberaanval of datalek wordt steeds groter gezien de maatschappelijke ontwikkelingen. We lopen risico op reputatieschade en een boete door Autoriteit Persoonsgegevens voor een datalek in de persoonsgegevens. Beheersing richt zich op informatiebeveiliging en bewustwording. In 2022 organiseerden HUMAN en VPRO een cyberoefening, i.s.m. het Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement (COT). Deze oefening werd georganiseerd om in een gesimuleerde crisissituatie te ondervinden op welke punten ons informatiebeveiligingsbeleid nog niet optimaal is georganiseerd.

11. Fraude (*operationeel risico*)

Risico op fraude waardoor onrechtmatig eigendom van HUMAN wordt onttrokken. Beheersmaatregelen zijn gericht op adequate procedures die zijn ingericht in de financiële systemen. Daarnaast heeft de directie het jaarlijks bespreken van frauderisico's op de agenda van de audit, managementteam, de productieleiding en de eindredacteuren staan. Door de onafhankelijke accountant en de directie zijn in 2022 geen indicaties van fraude geconstateerd.

II Compliance en governance

Naleving van de wet- en regelgeving, inclusief zelfregulering van de sector, behoort tot de primaire taken van HUMAN, die de principes en regelingen Gedragscode Integriteit Publieke Omroep naleeft. Verder ligt de focus op compliance bij de Mediawet, Aanbestedingswet, Wet normering topinkomens, CIPO en richtlijnen vanuit het Commissariaat voor de Media. Door laatstgenoemde externe toezichthouder zijn in 2022 aan HUMAN geen boetes opgelegd voor overtreding van de Mediawet.

Het doorleven van de grootste risico's en onzekerheden is essentieel en maakt integraal onderdeel uit van de interne bedrijfscultuur van HUMAN. De onafhankelijke en objectieve compliance officer is de jurist van de VPRO (Freek Stoové). Hij wordt ondersteund door de zakelijk adviseur (Elise Beukelman) en de bestuurssecretaris (Eline Lenders) van HUMAN. Zij zien toe op integer handelen en leveren een belangrijke bijdrage aan een aantoonbaar integere bedrijfsvoering. De compliance officer draagt middels o.a. het geven van voorlichting en het monitoren van de naleving van integriteits-gerelateerde wet- en regelgeving en het integriteitsbeleid van HUMAN, bij aan het integer handelen van het bestuur, de medewerkers en de andere organen binnen HUMAN.

Gedragscode Integriteit Publieke Omroep 2021

Een belangrijk inzicht in risicobeheersing door HUMAN, met name met het oog op compliance, rechtmatigheid en transparantie, vormt de Gedragscode Integriteit Publieke Omroep 2021. De gedragscode is door de Raad van Bestuur NPO vastgesteld op 29 juni 2021 en trad in werking op 1 juli 2021. De Principes 1, 2, 6 en 7 en de Regelingen A en C zijn op grond van de Mediawet 2008, bindend vastgesteld voor de landelijke publieke media-instellingen. De Principes 3, 4 en 5 zijn voor alle mediaorganisaties vastgesteld als aanbeveling, die op grond van de Mediawet 2008, zoveel als mogelijk moeten worden gevolgd.

In deze rapportage wordt ingegaan op de stand van zaken rond de implementatie en naleving van genoemde richtlijnen en regelingen in het verslagjaar 2022.

Cultuur (*principe 1*)

Het bestuur creëert een cultuur die bijdraagt aan de onafhankelijkheid en integriteit van de mediaorganisatie en die erop is gericht de publieke mediaopdracht te vervullen, ook op de lange termijn.

De cultuur van HUMAN kenmerkt zich, geheel in lijn met zijn humanistische traditie, door onafhankelijkheid, openheid en integriteit. De raad van toezicht en de bestuurder zien nauwgezet toe op het waarborgen van deze waarden. De Gedragscode Integriteit Publieke Omroep is daarvoor een belangrijke leidraad. In alle relevante contracten, zowel CAO als freelance, wordt verwezen naar De gedragscode waarbij contractanten zich akkoord verklaren met de inhoud.

Integer handelen (*principe 2*)

Het bestuur, de leden van de raad van toezicht en de overige medewerkers van de mediaorganisatie handelen integer. Door openheid en aanspreekbaarheid voorkomen zij dat hun persoonlijke belangen met die van de mediaorganisatie verstrengeld raken.

HUMAN hecht groot belang aan het bevorderen van een cultuur waarin alle medewerkers op de hoogte zijn van het integriteitsbeleid en dat er op een open wijze over normen en waarden kan worden gesproken. Eind 2021 heeft HUMAN samen met VPRO een nieuwe gedragscode opgesteld waarin de verantwoordelijkheid en de criteria voor gedrag en omvang voor alle medewerkers zijn opgenomen. Respect, samenwerking, verantwoordelijkheid en integriteit zijn hierbij de uitgangspunten. In 2022 is de nieuwe gedragscode in werking getreden.

Bij indiensttreding en jaarlijks worden alle CAO-medewerkers en de leden van de raad van toezicht verzocht om opgave te doen van al hun nevenfuncties, financiële belangen of beleggingen en het ontvangen/verstrekken van geschenken. De nevenfuncties van toezichthouders, topfunctionarissen, en gezichtsbepalende journalistieke functionarissen (in CAO-dienst), worden gepubliceerd alsmede de ontvangen en gegeven geschenken met een waarde van meer dan € 50.

Voor wat betreft de beloningen/onkostenvergoedingen zijn de omroep-brede CAO-regels van toepassing op alle topfunctionarissen. Voor de leden van de raad van toezicht geldt een vacatieregeling en onkostenvergoedingsregeling. De uitbetaalde vergoedingen worden nader toegelicht in de jaarrekening.

De uitkomst van de jaarlijkse informatieverstrekking door alle medewerkers en toezichthouders over 2022 gaf geen aanleiding tot het nemen van maatregelen. Gevallen van fraude, misbruik of oneigenlijk gebruik en afwijkingen van de integriteitscode zijn ons niet gemeld en anderszins ook niet bekend.

Voor het overige zijn de onderdelen van deze richtlijn betreffende belangenverstremgeling en aanbesteding van belang:

- Indien met een opdracht meer dan € 50.000 is gemoeid, moet bij ten minste drie organisaties/bedrijven een offerte worden aangevraagd. Dit is niet van toepassing indien het een opdracht tot het maken van een televisie- of radioprogramma, dan wel internetcontent, dan wel de uitzonderingen genoemd in de Europese aanbestedingsrichtlijnen betreft. Daarmee is de werkingssfeer van deze bepaling sterk gelimiteerd. De zakelijk adviseur draagt zorg voor navolging van deze richtlijn. In 2022 hebben zich geen casussen voorgedaan.
- Een onafhankelijke accountant is ten hoogste vijf jaren achtereen verbonden aan een media-instelling als degene die de jaarstukken controleert. Toegestaan is dat binnen een kantoor aansluitend wederom voor ten hoogste vijf jaren een andere onafhankelijke accountant met de controle wordt belast, mits in dat geval het kantoor waarborgt dat een nieuw team medewerkers bij de controle wordt ingezet. De huidige onafhankelijke accountant is PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. In 2020 is samen met de VPRO een aanbesteding uitgeschreven voor de accountantscontrole over de jaren 2021-2025 met een uitbreidingsoptie van 2x 1 jaar. Deze aanbesteding is gegund aan de huidige onafhankelijke accountant: PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Relatie bestuur en raad van toezicht (principe 3)

Het bestuur en de raad van toezicht zijn, ieder vanuit hun eigen rol, verantwoordelijk voor de governance van de mediaorganisatie en ontwikkelen daarvoor permanent hun deskundigheid en professionaliteit.

HUMAN heeft de organisatie ingericht conform de aanbevelingen voor de bestuurlijke organisatie van de Gedragscode Integriteit Publieke Omroep. Deze geeft gedragsregels voor topfunctionarissen en toezichthouders, voor de inrichting van de organisatie van omroepinstellingen - inclusief de verhouding tussen toezicht en bestuur - voor de honorering van functionarissen en toezichthouders, verslaglegging van werkzaamheden en voor de wijze waarop leden invloed kunnen uitoefenen.

HUMAN rapporteert over de nevenfuncties, financiële belangen, beleggingen en geschenken van topfunctionarissen, gezichtsbepalende journalistieke functionarissen en de toezichthouders in het openbaar register.

Er is binnen HUMAN een helder onderscheid tussen (de taken en verantwoordelijkheden van) het bestuur en de raad van toezicht. Met de huidige two-tierstructuur (besturend orgaan en toezichthoudend orgaan) voldoet HUMAN aan de eisen, vastgelegd in de richtlijn.

De raad van toezicht evalueert jaarlijks zijn functioneren buiten aanwezigheid van het bestuur en voert eenmaal per jaar met het bestuur een gesprek over het functioneren. Het bestuur en (de leden van) de raad van toezicht werken permanent aan de eigen ontwikkeling, onder meer door kritische (zelf)reflectie, coaching en het bijwonen van relevante conferenties.

Bestuur (*principe 4*)

Het bestuur is deskundig en oefent zijn taken en bevoegdheden, met inachtneming van wet- en regelgeving en de statuten, uit in het belang van de mediaorganisatie en de uitvoering van de publieke mediaopdracht.

Het bestuur van HUMAN is onder meer verantwoordelijk voor zorgvuldige besluitvorming wat betreft procedure, proces en inhoud; het realiseren van de doelstellingen, de strategie en het (financiële) beleid; het realiseren en borgen van de transparantie, onafhankelijkheid en integriteit van HUMAN; het (laten) naleven van alle relevante wetten en regels, waaronder de Mediawet 2008 en de Gedragscode Integriteit Publieke Omroep; het beheersen van de risico's van de ondernemingsactiviteiten en voor de juiste besteding van de middelen van HUMAN; het zorgdragen voor een veilige werkomgeving; de verslaggeving en rapportages over de prestaties van de organisatie en tijdige en adequate informatievoorziening naar de raad van toezicht. Het bestuur draagt er zorg voor dat de raad van toezicht zijn toezichthoudende taak optimaal kan uitvoeren.

De taken en bevoegdheden van het bestuur zijn vastgelegd in de statuten. Daarin is ook vastgelegd voor welke besluiten van het bestuur de voorafgaande goedkeuring of vaststelling door, dan wel instemming van de raad van toezicht noodzakelijk is. Tevens zijn in de statuten de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van het bestuur ten opzichte van de algemene ledenvergadering vastgelegd. Het bestuur van HUMAN bestaat uit een persoon, Willemien van Aalst. Zij vervult tevens de functie van hoofdredacteur.

Raad van toezicht (*principe 5*)

De raad van toezicht is deskundig en onafhankelijk en richt zich bij het vervullen van zijn taken, met inachtneming van wet- en regelgeving en de statuten, op het belang van de mediaorganisatie en de uitvoering van de publieke mediaopdracht.

De raad houdt toezicht op het beleid van het statutaire bestuur, de algemene gang van zaken van de vereniging, het bestuur en het door het bestuur gevoerde beleid en beheer. De raad toetst het beleid van het bestuur aan het meerjarenbeleidsplan 'Radicaal Menselijk (2022-2026)' en de daaruit voortvloeiende operationele jaarplannen. De raad is voorts belast met de taken en bevoegdheden die in de statuten zijn vastgelegd en geeft het bestuur, gevraagd en ongevraagd, advies. De raad van toezicht is werkgever van het bestuur. Conform de Gedragscode Integriteit Publieke Omroep (2021) stelt de raad van toezicht zich onafhankelijk en kritisch op. Bij de vervulling van zijn taak richt de raad van toezicht zich naar het belang van de vereniging, rekening houdend met het gemeenschappelijk belang van het bestel van publieke media-instellingen. Tot slot ziet de raad van toezicht toe op de verwezenlijking van het doel van de vereniging in overeenstemming met de grondslag.

Samenstelling

Op 31 december 2022 bestaat de raad van toezicht uit vier leden, met ieder een eigen aandachtsgebied (algemeen bestuurlijk toezicht en de relatie met overheid en politiek, organisatieontwikkeling, financiën, media, journalistiek en filosofie). De raad van toezicht hanteert voor zijn leden en voor de raad van toezicht als geheel functieprofielen met taken en competenties. Bij vacatures wordt, na evaluatie, het betreffende vacante profiel openbaar gemaakt.

De samenstelling van de raad van toezicht is in 2022, ten opzichte van 2021, veranderd. Magdeleen Sturm is na negen jaar afgetreden als voorzitter van de raad van toezicht. Tijdens de Algemene Ledenvergadering van 19 juni 2022 stemden de leden van HUMAN over haar voorgedragen opvolger. Na goedkeuring werd Arjan Vliegenthart benoemd tot nieuwe voorzitter.

Tevens liep in 2022 het tweede termijn van RvT-lid Sem Bakker per 6 november af. Hiertoe werd door de raad een wervingsprocedure gestart voor een rvt-lid met juridisch profiel. De kandidaat die uit deze procedure is gekomen, wordt voorgedragen tijdens de Algemene Ledenvergadering van 17 juni 2023 ter benoeming voorgedragen aan de vrienden van HUMAN.

Naam	Functie	Einddatum 1 ^e termijn	Einddatum 2 ^e termijn
<i>Magdeleen Sturm</i>	Voorzitter		19 juni 2022
<i>Arjan Vliegenthart</i>	Voorzitter	19 juni 2026	
<i>Sem Bakker</i>	Vicevoorzitter		6 november 2022
<i>Haroon Sheikh</i>	Lid		29 september 2023
<i>Yvonne Zonderop</i>	Lid		11 juni 2025
<i>Beril Kutluer</i>	Lid	16 juni 2023	

Zowel de wervingsprocedure voor de RvT-voorzitter als die voor het RvT-lid met juridisch profiel, is conform de statuten verlopen. Na vaststelling van de profielschetsen door de raad van toezicht, werden de vacatures openbaar gepubliceerd op diverse wervingsplatformen.

Commissies

De raad van toezicht wordt bijgestaan door de auditcommissie en de programmaraad.

De auditcommissie bestaat uit Beril Kutluer (voorzitter) en Haroon Sheikh. De auditcommissie bereidt de besluitvorming van de raad van toezicht voor op financieel vlak. De auditcommissie adviseert de raad van toezicht over de jaarlijks te nemen goedkeuringsbesluiten inzake jaarrekening en begroting, de werking van de interne risicobeheersing en controlesystemen en de naleving daarvan. De auditcommissie voert regulier overleg met de directeur en de zakelijk leider, en onderhoudt contact met de externe onafhankelijke accountant. In 2022 vergaderde de auditcommissie viermaal met de directeur en zakelijk adviseur (8 april, 3 juni, 30 september en 2 december). Op 8 april vergaderde de commissie in het bijzijn van de controlerend onafhankelijke accountant. Voor een opsomming van de door de auditcommissie geïdentificeerde risicogebieden, waarover de directie in het kader van het risicomanagement periodiek rapporteerde, wordt verwezen naar paragraaf 'risicomanagement, compliance en governance'.

De programmaraad is het strategisch inhoudelijk adviesorgaan van de raad van toezicht en het bestuur en heeft tot taak om visies en perspectieven aan te dragen voor de programmering, met een klemtoon op de vraag: wat zijn belang en boodschap van het humanisme anno nu.

De programmaraad bestaat uit leden afkomstig uit het maatschappelijke netwerk van HUMAN. Onder voorzitterschap van Yvonne Zonderop kwam de programmaraad in 2022 eenmalig bijeen, op 3 maart. De programmaraad bestond op 31 december 2022 uit 14 leden.

Activiteiten

De raad van toezicht kwam in 2022 vijfmaal bijeen. De vergaderingen vonden plaats op 10 maart, 26 april, 14 juni, 6 oktober en 8 december.

In de vergaderingen is aandacht besteed aan jaarlijks terugkerende onderwerpen, waaronder de financiële ontwikkeling en verantwoording, actuele ontwikkelingen in het mediabeleid, naleving wet- en regelgeving, risicomanagement, ontwikkeling van programmering, de samenwerking met de VPRO en maatschappelijke partners, ontwikkeling van de vereniging en de algemene gang van zaken bij HUMAN.

Specifieke onderwerpen in 2022 waren voor HUMAN de start van de samenwerkingsomroep met de VPRO, de ontwikkelingen in en rondom het omroepbestel, het nieuwe programmeermodel van de NPO, veilige werkomgeving, werving van een nieuwe RvT-voorzitter en -lid. De raad van toezicht keurde het jaarverslag 2021, de begroting 2023 en het jaarplan 2023 goed.

Het wederzijds functioneren tussen de raad van toezicht en het bestuur is aan de orde geweest en de zelfevaluatie van de raad van toezicht over 2022 heeft plaatsgevonden op 20 april 2023.

Raad van toezicht van Stichting VPRO-HUMAN

Sinds de start van de samenwerkingsomroep VPRO-HUMAN is een overkoepelende raad van toezicht opgericht als toezichthouder van Stichting VPRO-HUMAN. In deze raad van toezicht zitten twee afgevaardigden uit zowel de raad van toezicht van VPRO als van HUMAN, waaronder beide voorzitters. In het bijzijn van de bestuurders kwam de raad in 2022 viermaal bijeen. In de RvT-vergaderingen van de Stichting wordt hoofdzakelijk gesproken over de financiën en risico's met betrekking tot de Samenwerkingsomroep VPRO-HUMAN. Voorafgaand aan de RvT-vergaderingen van de Stichting kwamen de auditcommissies van beide verenigingen bijeen om de besluitvorming

omtrent de financiën voor te bereiden. De verdere verantwoording van de Stichting vindt plaats in een separaat jaarverslag.

De raad van toezicht heeft op 28 februari 2023 een kennismakingsgesprek gevoerd de leden van de ondernemingsraad.

Op 2 februari 2023 vond het jaarlijks functioneringsgesprek plaats met de bestuurder. Het gesprek werd gevoerd door voorzitter Arjan Vliegthart en Haroon Sheikh.

Arjan Vliegthart werd als nieuwe voorzitter van HUMAN benoemd tijdens de Algemene Ledenvergadering van 19 juni 2022 in Pakhuis de Zwijger. De overige leden van de raad van toezicht waren ook fysiek bij de vergadering aanwezig.

Afzonderlijk en incidenteel bezoeken de leden van de raad van toezicht vergaderingen van de programmaraad, de weekstarts met het HUMAN-team en programmatische evenementen en premières van HUMAN.

Risicobeheersing (*principe 6*)

Het bestuur is verantwoordelijk voor een goed systeem van risicobeheersing, maakt de risico's die aan de activiteiten zijn verbonden kenbaar en draagt zorg voor sluitende interne processen, procedures en externe verslaggeving, voorzien van een controleverklaring door een externe onafhankelijke accountant. De raad van toezicht heeft hierbij een toezichhoudende taak.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het beheersen van de risico's verbonden aan de strategie en de activiteiten van de organisatie, het handelen van medewerkers en de maatschappelijke positionering van de organisatie. In de reguliere vergaderingen van de raad van toezicht worden de risicoanalyses besproken en minstens eenmaal per jaar de werking van de risicobeheersings- en controlesystemen, alsmede noodzakelijk geachte aanpassingen.

Bestuur en raad van toezicht zijn zich zeer bewust van het goede voorbeeldgedrag dat zij als leidinggevende(n) en toezichhouders dienen te geven inzake onder meer betrouwbaarheid, integriteit, dienstbaarheid, functionaliteit, onafhankelijkheid, transparantie, zorgvuldigheid en motivatie.

De onafhankelijkheid van onze programmamakers wordt gewaarborgd in vastgelegde afspraken met onze samenwerkingspartners. In 2022 is besloten om het redactiestatuut van HUMAN te actualiseren en verder uit te werken. Na goedkeuring van de Ondernemingsraad is het nieuwe statuut op 17 januari 2023 in werking getreden. Begin 2023 wordt tevens een redactieraad opgericht. De redactieraad gaat toezien op de noodzakelijke waarborging van journalistieke kwaliteit en onafhankelijkheid van het programmapakket van HUMAN.

HUMAN heeft in 2022 geen schenkingen gedaan aan derden.

Verantwoording (*principe 7*)

Het bestuur en de raad van toezicht spreken elkaar aan, vanuit ieders verantwoordelijkheid, op hun functioneren en leggen over hun werkzaamheden actief openbare verantwoording af.

Het principe bepaalt de eisen waaraan de verslaglegging van de activiteiten van de omroepinstellingen moet voldoen. HUMAN legt op allerlei verschillende niveaus verantwoording af over het gevoerde beleid.

In het jaarverslag ten behoeve van de Algemene Ledenvergadering (ALV) doen de raad van toezicht en het bestuur conform het bepaalde in de statuten, integraal verslag van het gevoerde beleid, inclusief rekening en verantwoording in de vorm van de jaarrekening met accountantsverklaring.

De jaarrekening wordt opgesteld conform de eisen in het Handboek Financiële Verantwoording en wordt voorgelegd aan het Commissariaat voor de Media.

Ten slotte stelt het bestuur jaarlijks, conform artikel 31b van de WOR, een sociaal jaarverslag op waarin wordt ingegaan op de ontwikkelingen op het terrein van het personeelsbeleid. Dat verslag wordt besproken met de ondernemingsraad van HUMAN.

In de verklaring governance en interne beheersing verklaart het bestuur dat in het bestuursverslag informatie wordt verschaft conform RJ 400.108 en 400.122 en dat het bestuursverslag voldoet aan de beleidsregels van het Commissariaat voor de Media ten aanzien van de governance en interne beheersing.

HUMAN draagt verder zorg voor *Administratieve organisatie en maatregelen van interne controle, inclusief systeem van informatievoorziening aan werkprocessen*.

Per januari 2022 is de nieuwe samenwerkingsovereenkomst met de VPRO en de onderliggende samenwerkingsafspraken met de ondersteunende diensten van de VPRO, van start gegaan. In de overeenkomst en samenwerkingsafspraken is vastgelegd aan welke voorwaarden beide partijen moeten voldoen.

Financiële borging vindt plaats op basis van het Handboek Financiële Verantwoording en de interne regelingen met betrekking tot de Administratieve Organisatie (VPRO). Het verzorgen van het media-aanbod is opgedragen aan de VPRO waarbij rapportage aan de opdrachtgever (HUMAN) een cruciale rol speelt. Inhoudelijke en financiële nacalculaties worden met alle betrokkenen doorgesproken en vastgelegd in het financiële systeem.

Melden vermoedens van misstanden (regeling A)

In het kader van deze regeling zijn de VPRO-vertrouwenspersonen Marcus van der Zwaag en Ymke Kreiken tevens aangesteld als vertrouwenspersonen bij HUMAN. Medewerkers hebben voorts de keus zich te wenden tot extern vertrouwenspersoon Lianne Banda of meldpunt Mores. Mores is een extern meldpunt voor ongewenste omgangsvormen van de Nederlandse culturele en creatieve sector.

Functionaris Integriteit Publieke Omroep (regeling B)

Er is een Functionaris Integriteit Publieke Omroep. De Functionaris wordt aangesteld door de raad van bestuur van de NPO, na advies van het College van Omroepen.

Beloningskader Presentatoren Publieke Omroep (regeling C)

Alle bij HUMAN werkzame presentatoren ontvangen een jaarhonorarium dat binnen de gestelde normen valt. HUMAN voldoet aan deze richtlijn en rapporteert hierover jaarlijks aan de NPO.

Toekomst

Tegen de achtergrond van de oorlog in de Oekraïne, de planeet die uitgeput raakt, de aardbevingen in Turkije en Syrië, de ontelbare vluchtelingen en daarmee gepaard gaande humanitaire crisis kan HUMAN nog maar één rol hebben: die van humanistisch baken, of beter: van baken tegen onmenselijkheid. Wij zijn dan ook vast voornemens om langs die lijn in 2023 urgente en relevante programma's te blijven maken voor welk platform dan ook.

We bouwen de HUMAN-organisatie verder uit, versterken de samenwerking met de VPRO en programmatische ontwikkeling en -vernieuwing heeft ook in het komende jaar de hoogste prioriteit. HUMAN wil niet alleen meer verdiepende impactvolle programma's maken, maar ook (nog) aansprekender en voor meer publiek. Wij investeren daarvoor in hoofdredactie, eindredacteurs en makers. Investerings zijn voorts gericht op de uitbreiding van ons maatschappelijk netwerk met wie we samen onze publieke waarde willen vergroten.

Of we onze ambities in 2023 allemaal daadwerkelijk kunnen realiseren hangt mede af van de context waarbinnen we opereren. De pandemie kunnen we achter ons laten, maar de oorlog in Oekraïne met verstrekkende gevolgen en de daarmee gepaarde inflatie heeft effect op de bedrijfsvoering. Dichter bij huis, bij de NPO, werkt het nieuwe integraal programmeringsmodel nog verre van optimaal. HUMAN is afhankelijk van intekeningen bij de NPO waarbij het cruciaal is dat de NPO het unieke van HUMAN herkent en erkent opdat wij voldoende ruimte krijgen om niet alleen onze gewenste programmering te realiseren, maar deze ook op goede tijd- en luistertijdstippen geplaatst te krijgen. Wij blijven ons inspannen om ons verhaal bij de NPO onder de aandacht te brengen en actief te participeren in de vele gremia die de publieke omroep rijk is.

Voor de langere termijn zijn de uitkomsten van de vele onderzoeken rond de publieke omroep, maar bovenal die van de adviescommissie landelijke publieke omroep onder leiding van Pieter van Geel naar verwachting bepalend voor de toekomst van de publieke omroep, ook al zal voor het vervolg de dan heersende politieke context cruciaal zijn. Het onafhankelijk adviescollege gaat criteria opstellen voor hoe omroepen het publieke bestel kunnen betreden en verlaten waarbij het uitgangspunt van 'externe pluriformiteit', wat inhoudt dat de publieke omroep bestaat uit verschillende omroepen die elk op hun eigen manier geworteld zijn in de maatschappij, niet ter discussie staat. Het adviescollege komt in juli 2023 met zijn voorstel. HUMAN ziet de uitkomsten van het advies met vertrouwen tegemoet.

Tot slot kunnen we niet anders concluderen dat 2023 ons wederom voor grote nieuwe uitdagingen plaatst, maar ook vele kansen biedt. Daarbij beschouwen we het als een groot voorrecht onderdeel te mogen zijn van het unieke en, zeker in deze tijd, buitengewoon relevante Nederlandse publieke omroepbestel.

Verklaring governance en interne beheersing (Model X)

Teneinde de jaarrekening zinvol te kunnen interpreteren, verschaft het bestuursverslag conform RJ 400.108 informatie over de Vereniging Investeer in Human (hierna te noemen HUMAN).

Conform RJ 400.122 is in het bestuursverslag ook informatie opgenomen over de toepassing van de Gedragscode Integriteit Publieke omroep 2021, die fungeert als gedragscode. Het bestuursverslag voldoet aan de specifieke voorschriften van Principe 7 van de Gedragscode Integriteit Publieke omroep 2021. Principe 7 betreft de openbare verantwoording door het bestuur en de raad van toezicht van HUMAN van hun functioneren. Principe 7 is door de Raad van Bestuur van de NPO op grond van het bepaalde in artikel 2.3, tweede lid, juncto artikel 2.10, tweede lid, aanhef en onder c, en artikel 2.60, eerste lid, Mediawet 2008 bindend vastgesteld voor de landelijke publieke media-instellingen.

Het bestuursverslag voldoet ook aan de beleidsregels van het Commissariaat voor de Media van 26 september 2017 ten aanzien van de governance en interne beheersing van de NPO, de RPO en de landelijke en regionale publieke media-instellingen (Stcrt. 2017, 57731).

Hilversum, 20 april 2023

Mede namens de raad van toezicht,

Willemien van Aalst
Directeur/hoofdredacteur

Jaarrekening

Balans per 31 december 2022 na resultaatbestemming (MODEL I)

		31 december 2022		31 december 2021	
		€	€	€	€
<i>Vlottende activa</i>					
Vorraden					
Onderhanden werken	(1)		2.399.301		1.342.684
Vorderingen					
Handelsdebiteuren	(2)	498.761		33.638	
Belastingen en premies sociale					
Verzekeringen		0		0	
Overige vorderingen	(3)	27.818		373.405	
Overlopende activa	(4)	12.669		5.156	
			539.248		412.199
Liquide middelen					
Bank	(5)		2.838.981		2.693.370
			5.777.530		4.448.253

		31 december 2022		31 december 2021	
		€	€	€	€
Eigen vermogen					
Algemene reserve	(6)	750.000		750.000	
Reserve voor media-aanbod	(7)	1.489.020		500.000	
			2.239.020		1.250.000
Voorzieningen					
Jubilea	(8)	15.793		11.018	
Loopbaanontwikkeling	(9)	38.425		36.010	
			54.218		47.028
Kortlopende schulden					
Overgedragen Reserve media-aanbod	(10)	7.049		615.730	
Schulden aan leveranciers	(11)	1.091.362		860.975	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	(12)	215.787		145.496	
Schulden inzake pensioenen		1.606		1.976	
Overige schulden	(13)	62.799		49.167	
Overlopende passiva	(14)	2.105.689		1.477.881	
			3.484.292		3.151.225
			5.777.530		4.448.253

Exploitatierkening 2022 (MODEL II)

In €

	2022	2021
Baten		
Media-aanbod (15)		
- Vergoeding OCW	12.184.456	5.263.559
- Omroepbrede Middelen	3.304.065	2.659.210
- Inzet Overgedragen media-aanbod	<u>608.681</u>	<u>95.075</u>
<i>Subtotaal baten media-aanbod</i>	16.097.202	8.017.844
Programmagebonden eigen bijdragen (16)	62.500	0
Opbrengst overige nevenactiviteiten (17)	24.904	40.249
Opbrengst Verenigingsactiviteiten (18)	1.174.053	1.069.765
Overige bedrijfsopbrengsten (19)	12.540	269.700
<i>Som der bedrijfsopbrengsten</i>	17.371.199	9.397.558
Lasten		
Lasten personeel in loondienst (20)	3.861.971	2.584.537
Lasten personeel niet in loondienst (21)	2.386.143	1.132.781
Facilitaire lasten(22)	2.455.283	1.430.746
Rechten (23)	904.610	737.855
Lasten buitenproducenten	4.943.604	1.904.753
Overige lasten (24)	1.807.765	977.743
<i>Som der bedrijfslasten</i>	16.359.376	8.768.415
Bedrijfsresultaat	1.011.823	629.143
Financieel resultaat (25)	-22.407	-12.345
Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening	989.416	616.798
Vennootschapsbelasting	-396	-974
Over te dragen reserve voor media-aanbod	0	-615.824
Exploitatieresultaat na overdracht en belastingen	989.020	0

Kasstroomoverzicht over 2022 (MODEL III)

In €

	2022	2021
I. Kasstroom uit operationele activiteiten		
Exploitatieresultaat	989.020	0
Aanpassen voor:		
Afschrijving vaste activa	0	0
Mutatie voorziening	<u>7.190</u>	<u>8.077</u>
Bruto kasstroom uit operationele activiteiten	996.210	8.077
Mutatie voorraden	-1.056.617	221.094
Mutatie vorderingen	-127.049	-220.715
Mutatie kortlopende schulden	<u>333.067</u>	<u>355.079</u>
Netto kasstroom uit operationele activiteiten	145.611	363.535
II. Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in (im)materiële vaste activa	0	0
Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	<u>0</u>	<u>0</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	0	0
III. Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Ontvangsten uit langlopende schulden	0	0
Aflossing van langlopende schulden	<u>0</u>	<u>0</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	0
Mutatie liquide middelen I- II + III	145.611	363.535
Liquide middelen einde boekjaar	2.838.981	2.693.370
Liquide middelen begin boekjaar	2.693.370	2.329.835
Mutatie liquide middelen	145.611	363.535

Toelichting op de exploitatierekening over 2022 media-instellingen (Model IVa)

In €

	Media	Neven-activiteiten	Vereniging	Organisatiekosten	Totaal 2022
Baten					
Media-aanbod					
- Vergoeding OCW	9.706.462	0	0	2.477.994	12.184.456
- Omroepbrede Middelen	3.299.967	0	0	4.098	3.304.065
- Inzet Overgedragen media-aanbod	<u>608.681</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>608.681</u>
<i>Subtotaal baten media-aanbod</i>	13.615.110	0	0	2.482.092	16.097.202
Programmagebonden eigen bijdragen	62.500	0	0	0	62.500
Opbrengst overige nevenactiviteiten	0	24.904	0	0	24.904
Opbrengst Verenigingsactiviteiten	0	0	1.174.053	0	1.174.053
Overige bedrijfsopbrengsten	12.540	0	0	0	12.540
<i>Som der bedrijfsopbrengsten</i>	13.690.150	24.904	1.174.053	2.482.092	17.371.199
Lasten					
Lasten personeel in loondienst	2.616.104	0	73.218	1.172.649	3.861.971
Lasten personeel niet in loondienst	2.216.159	0	15.307	154.677	2.386.143
Facilitaire lasten	1.967.632	0	412.563	75.088	2.455.283
Rechten	904.478	0	0	132	904.610
Lasten buitenproducent	4.943.604	0	0	0	4.943.604
Overige lasten	209.571	6.061	27.325	1.564.808	1.807.765
Toerekening organisatiekosten	0	0	96.000	-96.000	0
<i>Som der bedrijfslasten</i>	12.857.548	6.061	624.413	2.871.354	16.359.376
Bedrijfsresultaat	832.602	18.843	549.640	-389.262	1.011.823
Financieel resultaat	0	0	0	-22.407	-22.407
Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening	832.602	18.843	549.640	-411.669	989.416
Vennootschapsbelasting	0	0	0	-396	-396
Toerekening resultaat nevenactiviteiten aan verzorging media-aanbod	18.843	-18.843	0	0	0
Over te dragen reserve media-aanbod	0	0	0	0	0
Exploitatieresultaat na overdracht en belastingen	851.445	0	549.640	-412.065	989.020
FTE gemiddeld	34,5	0	1,1	12,2	47,9
FTE ultimo	42,1	0	1,0	12,2	55,3

Toelichting op nevenactiviteiten per cluster 2022 (Model VI)

In €

	Cluster 1	Totaal 2022
Baten		
Programmagebonden eigen bijdragen	0	0
Opbrengst programmabladen	0	0
Opbrengst overige nevenactiviteiten	24.904	24.904
Overige bedrijfsopbrengsten	0	0
<i>Som der bedrijfsopbrengsten</i>	24.904	24.904
Lasten		
Lasten personeel in loondienst	0	0
Lasten personeel niet in loondienst	0	0
Facilitaire lasten	0	0
Rechten		
Lasten buitenproducent	0	0
Overige lasten	6.061	6.061
Toerekening organisatiekosten	0	0
<i>Som der bedrijfslasten</i>	6.061	6.061
Bedrijfsresultaat	18.843	18.843
Financieel resultaat		
Opbrengst deelnemingen	0	0
Rentebaten en inkomsten uit beleggingen	0	0
Waardeverandering van vorderingen vaste activa	0	0
Waardeverandering van beleggingen & effecten	0	0
Rentelasten en soortgelijke kosten (-/-)	0	0
<i>Som der financiële baten en lasten</i>	0	0
Exploitatie resultaat voor toerekening Eigen Bijdrage	18.843	18.843

Cluster 1. De exploitatie van onverkort media-aanbod of publieke formats buiten de publieke media-opdracht.

Sponsorbijdragen en bijdragen van derden 2022 (model VII)

In €

Specificatie: Aansluiting vermindering van subsidies van voorraad in de balans

Titel Media aanbod	Organisatie	Totale bijdrage	CoBO	Overig	NPO-fonds
2Doc: Club Heaven	NPO-fonds	76.910	0	0	76.910
Look what you made me do	NPO-fonds	105.000	0	0	105.000
2Doc: De Nieuwe Wereld	NPO-fonds	119.840	0	0	119.840
2Doc: De Verscheurde Grens	NPO-fonds	16.690	0	0	16.690
Liefjes	NPO-fonds	29.400	0	0	29.400
2Doc: We hebben alle Tijd van de Wereld	NPO-fonds	98.000	0	0	98.000
Kanaal Sociaal	NPO-fonds	50.124	0	0	50.124
Staal	NPO-fonds	410.726	0	0	410.726
Yezidi Girls	NPO-fonds	90.508	0	0	90.508
Medialogica On Tour	VSBfonds	40.000	0	40.000	0
Medialogica On Tour	Fonds 1818	40.000	0	40.000	0
Medialogica On Tour	Fonds 21	22.500	0	22.500	0
Aansluiting "vermindering van voorraad" in de balans		1.099.698	0	102.500	997.198

Sponsorbijdragen en bijdragen van derden 2022 (model VII)

In €

Specificatie: Aansluiting subsidies in de exploitatie

Titel Media aanbod	Organisatie	Totale bijdrage	CoBO	Overig	NPO-fonds
2Doc: Lang leve de Koning	NPO-fonds	120.530	0	0	120.530
2Doc: Sherpa - Schone Bergen	NPO-fonds	42.000	0	0	42.000
2Doc: De Nieuwe Wereld	NPO-fonds	27.107	0	0	27.107
2Doc: De Schuilplaats	NPO-fonds	29.611	0	0	29.611
Vier Vrienden op een Platte Aarde	NPO-fonds	53.737	0	0	53.737
Kanaal Sociaal impact **)	NPO-fonds	12.100	0	0	12.100
Kanaal Sociaal	NPO-fonds	727.166	0	0	727.166
2Doc: Still in Love	NPO-fonds	137.452	0	0	137.452
2Doc: De Propagandist	NPO-fonds	29.930	0	0	29.930
2Doc: Zo dood als een Pier	NPO-fonds	3.630	0	0	3.630
2Doc: Mama weet het zeker	NPO-fonds	10.647	0	0	10.647
2Doc: Zo dood als een Pier *)	NPO-fonds	12.099	0	0	12.099
2Doc: Zijn Handtekening in mijn Bloed		30.039	0	0	30.039
Along the Way		62.500	62.500	0	0
Medialogica on Tour	Fonds 1818	2.500	0	2.500	0
Aansluiting exploitatierekening		1.301.048	62.500	2.500	1.236.048

*) = Ontwikkeling **) = Impact

Kanaal Sociaal betreft 6 afleveringen. Alle overige projecten betreffen 1 aflevering.

Sponsorbijdragen en bijdragen van derden 2022 via buitenproducenten Model VII

Direct aan buitenproducenten zijn bijdragen toegekend voor in 2022 uitgezonden programma's.

Titel Media aanbod	Aantal afl.	Naam organisatie	Totale bijdrage	CoBO	Nederlands Filmfonds	Overige derden
Along the Way	1	CoBO	875.000	875.000	0	0
Kanaal Sociaal	6	Nederlands Filmfonds	311.377	0	311.377	0
Shabu – De Peperklip	1	CoBO	61.110	61.110	0	0
	1	Nederlands Filmfonds	220.000	0	220.000	0
	1	VAF/Producent Diplodokus	50.000	0	0	50.000
2Doc: De Spiegel en het Raam	1	Nederlands Filmfonds	135.000	0	135.000	0
2Doc: De Spiegel en het Raam	1	Filmfonds Slatefunding Doxy	18.345	0	0	18.345
2Doc: De Spiegel en het Raam	1	Co-producent No Ficcion Mexico	8.000	0	0	8.000
Thuis op Zuid S3	1	Sichting Alzheimer Nederland	30.000	0	0	30.000
Thuis op Zuid S3	1	Maatschappelijke dienstverlening Rotterdam	5.000	0	0	5.000
2Doc: Privegesprekken	1	NFK	22.000	0	0	22.000
2Doc: Privegesprekken	1	CoBO	78.000	78.000	0	0
Teledoc: Ik wil niet terug	1	Nederlands Filmfonds	40.000	25.000	15.000	0
Teledoc: Code Groen	1	Nederlands Filmfonds	235.000	151.500	83.500	0
Totaal ontvangen bijdragen door buitenproducenten			2.088.832	1.190.610	764.877	133.345

Er waren geen commerciële bijdrages.

Kosten per genre 2022 (model IX)

X € 1.000

Genre	Totaal 2022
1. Journalistiek	4.178
2. Sport	3
3. Cultuur	331
4. Amusement	0
5. Kennis en educatie	777
6. Levensbeschouwing	1.872
7. Documentaire	4.240
8. Human interest	995
9. Fictie	272
Overig media-aanbod	190
Totaal	12.858

Grondslagen voor waardering van activa en passiva en resultaatbepaling

Continuïteit

Aan HUMAN is een volwaardige erkenning als publieke omroep toegekend voor de periode 2022-2026. De erkenning werd verleend onder voorwaarde dat HUMAN zich zou aansluiten bij een andere omroep in het bestel. Voor HUMAN was dat de VPRO. Sinds 1 januari 2022 vormen de VPRO en HUMAN een samenwerkingsomroep met behoud van eigen identiteit, programmapakket, merk en vereniging. Gezamenlijk versterken VPRO en HUMAN het vrijzinnige en humanistische gedachtengoed.

Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening 2022 is er een einde gekomen aan de coronacrisis. Ondanks de beperkingen in de afgelopen jaren liep en loopt de reguliere programmering door en is er voorsnog geen sprake van het vervallen van programmering. Aangezien de crisis lang aanhield is een deel van de programmering doorgeschoven naar 2022 en verder. Het effect hiervan wordt als niet materieel beoordeeld.

Het bestuur is van mening dat er met de huidige maatregelen geen sprake is van een materiële onzekerheid in de continuïteit. De huidige gevolgen van de coronacrisis voor de omroep zijn te overzien. De organisatie is in staat vrijwel al het werk op afstand of in een veilige context elders te doen. Ook de invloed op de programmering is beperkt zolang er geen sprake is van een materieel teruglopende vraag van de NPO. De vergoeding voor de organisatiekosten zal als gevolg van deze crisis niet wijzigen.

Wel kan de crisis effect hebben op het faillissementsrisico van producenten. HUMAN beoordeelt de producties bij producenten, de vooruitbetalingen en het risico. De omroepen en de fondsen hebben maatregelen getroffen om de liquiditeit van producenten en inkomsten van freelancers te ondersteunen.

Op korte en middellange termijn bestaat er geen liquiditeitsprobleem. De huidige liquiditeitspositie (quick ratio/current ratio per 31 december 2022 bedragen 0,97 resp. 1,66 (2021: 0,98 resp. 1,41) is ruim voldoende en is op orde.

Algemeen

Op de jaarrekening zijn de bepalingen en inrichtingseisen van toepassing zoals deze zijn vastgelegd in Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Nadere uitwerking wordt gegeven in het Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen en NPO en Ster uitgegeven door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, geldend voor de omroepinstellingen. Relevante aspecten voor de jaarrekeningen opgenomen in de Mediawet zijn tevens verwerkt in de jaarrekening.

Op 19 april 2022 is het Handboek financiële verantwoording landelijke publieke media-instellingen, NPO en STER 2022 gepubliceerd en vastgesteld. Dit handboek treedt in werking met terugwerkende kracht naar 1 januari 2022. De presentatie van de vergelijkende cijfers over 2021 zijn hierop waar nodig aangepast.

De waardering van activa en passiva vindt plaats tegen verkrijgingsprijs.

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen opbrengstwaarde van de geleverde prestatie en de kosten en andere lasten over het jaar. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop

ze betrekking hebben; winsten worden slechts opgenomen voor zover ze op de balansdatum zijn gerealiseerd.

Voorzienbare verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar, met uitzondering van de toegepaste stelselwijzigingen zoals opgenomen in de desbetreffende paragrafen.

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening kunnen er verschillende oordelen en schattingen zijn gemaakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Vorraden

Waardering van een eigen productie geschiedt tegen directe kosten. Onder de directe kosten vallen de personele kosten van eigen medewerkers en overige medewerkers, de facilitaire kosten en de overige programmakosten. Kosten die niet direct aan het programma zijn toe te rekenen (bijvoorbeeld die van de directie/programmaleiding en planning media-aanbod, netcoördinatie) maken deel uit van de organisatiekosten.

De waardering van media-aanbod wordt verminderd met de voor dit media-aanbod ontvangen bijdragen van derden. Deze betreffen bijdragen van commerciële sponsors, de Stichting Co-productiefonds Binnenlandse Omroep (CoBO), het Mediafonds, het NPO-fonds en overige derden.

Gereed voor uitzending maar nog niet verspreid media-aanbod wordt op balansdatum individueel beoordeeld. Media-aanbod wordt volledig afgewaardeerd als er door de landelijke publieke media-instelling in overleg met de Raad van Bestuur van de NPO of de door hem gemandateerden definitief is besloten het media-aanbod niet te verspreiden.

Als twee jaar na de eerste voorraadwaardering nog geen beslissing is genomen ten aanzien van het verspreiden van media-aanbod, wordt het betreffende media-aanbod volledig afgewaardeerd. In specifieke gevallen kan hiervan worden afgeweken. Het gaat dan om gevallen waarin wel voldoende zekerheid bestaat over de verspreiding van het media-aanbod, maar niet over het jaar waarin de verspreiding zal plaatsvinden of de verspreiding later dan twee jaar na aankoop of productie zal plaatsvinden. Dit geldt bijvoorbeeld voor de aankoop van (licenties voor) speelfilms en series die minimaal twee jaar na aankoop ingaan.

Herhalingen

De directe kosten van een eigen productie worden toegerekend aan de eerste verspreiding van deze productie. Alleen indien op het moment van eerste verspreiding schriftelijk is vastgelegd dat dit media-aanbod daadwerkelijk herhaald zal worden én voor de herhaling bekostiging is vastgesteld, mag een deel van de directe kosten worden toegerekend aan de herhaling.

Waardering van een herhaling geschiedt tegen maximaal het vastgestelde bekostigingsbedrag.

Aangekochte producties waarbij op basis van contractuele afspraken is betaald voor het recht op herhaling van media-aanbod, worden op balansdatum gewaardeerd, mits schriftelijk is vastgelegd dat dit media-aanbod daadwerkelijk herhaald zal worden én voor de herhaling bekostiging is vastgesteld. Waardering geschiedt tegen maximaal het vastgestelde bekostigingsbedrag.

Alle herhalingen worden drie jaar na de eerste voorraadwaardering volledig afgewaardeerd.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactie indien materieel. Voor zover noodzakelijk, is rekening gehouden met een voorziening wegens oninbare vorderingen. Deze wordt op de boekwaarde in mindering gebracht.

Liquide middelen

Liquide middelen (banktegoeden) worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. Pensioenvoorzieningen worden gewaardeerd tegen actuariële grondslagen. De overige voorzieningentegen nominale waarde.

HUMAN heeft de pensioenen ondergebracht bij de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Media (PNO Media). Dit fonds kent per 31 december 2022 een dekkingsgraad van 115,9% (2021 111,3%).

Pensioenlasten zijn verantwoord in de periode waarop zij betrekking hebben, een eventuele vordering of schuld wordt per ultimo kalenderjaar op de balans gepresenteerd. HUMAN heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij de instelling waar de pensioenen zijn ondergebracht, anders dan voldoen van toekomstige hogere premies.

Jubileumvoorziening

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen.

De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen.

De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijf kans en leeftijd. Bij het tot stand komen van de berekende waarde is rekening gehouden met een rekenrente, gehanteerd bij pensioenregeling 'Artikel 44' uit het PNO pensioenreglement, die jaarlijks door de NPO wordt vastgesteld. Deze rekenrente wordt gehanteerd voor het contant maken van de toekomstige kasstromen bij de waardering van de voorziening.

Voorziening Loopbaantraject

Deze voorziening wordt gevormd op grond van de CAO voor het omroep personeel en wordt nominaal bepaald.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Dit is meestal de nominale waarde.

Baten en Lasten

Baten

Netto omzet omvat de opbrengsten uit levering van goederen en diensten en gerealiseerde projectopbrengsten uit hoofde van onderhanden projecten onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen.

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden verwerkt zodra alle belangrijke rechten en risico's met betrekking tot de eigendom van de goederen zijn overgedragen aan de koper.

Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in de totaal te verrichten diensten.

Inkomsten uit lidmaatschappen worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Inkomsten uit donaties worden volledig verantwoord in het jaar van ontvangst.

Overige baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Lasten

Hieronder worden alle uitgaven verstaan, voor zover ze betrekking hebben op het verslagjaar. Deze betreffen de lonen en salarissen, de sociale lasten, de afschrijvingen, de directe productiekosten, de overige bedrijfslasten en de rentekosten. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Alle kosten die niet rechtstreeks samenhangen met de kernactiviteiten en dus verband houden met ondersteunende activiteiten, worden aangemerkt als organisatiekosten. De toerekening van de organisatiekosten aan neven- en verenigingsactiviteiten dient plaats te vinden op bedrijfseconomische grondslagen.

Periodieke rentelasten en soortgelijke lasten komen ten laste van het jaar waarover zij verschuldigd zijn.

Belastingen over de winst of het verlies

De Belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst en verliesrekening, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet aftrekbare kosten.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Toelichting op de balans per 31 december 2022

Vlottende activa

(1) *Onderhanden werk en gereed product met betrekking tot media-aanbod*

In de voorraden zijn geen posten inzake herhalingsuitzendingen opgenomen.

	31 december 2022	31 december 2021
	€	€
Voorraad producties	3.498.999	3.054.052
Vooruit ontvangen bijdragen (zie Model VII)	(1.099.698)	(1.711.368)
	<u>2.399.301</u>	<u>1.342.684</u>

Ultimo boekjaar waren onder andere de kosten van een grote dramaproductie *Laura H.*, de documentaireserie *Staal* en een aantal documentaires met buitenproducenten in de voorraad opgenomen. Regelmatig wordt contact onderhouden over het verloop van deze producties. Ultimo boekjaar waren er geen aanwijzingen dat de producties niet gereed zullen komen en heeft er derhalve geen afwaardering van de voorraad plaatsgevonden.

Vorderingen

(2) *Handelsdebiteuren*

Ultimo boekjaar is het saldo gestegen ten opzichte van 2021 van € 33.638 naar € 498.761.

De voornaamste oorzaak hiervoor is de doorbelasting aan de NPO inzake de NPO-fonds subsidies ad € 374.109 en een vordering op de VPRO ad € 89.637. Deze beide vorderingen zijn betaald in het voorjaar van 2023. De verwachting is dat de overige vorderingen binnen een jaar worden voldaan. Er is geen voorziening getroffen voor dubieuze debiteuren (2021 nihil).

(3) *Overige vorderingen*

	31 december 2022	31 december 2021
	€	€
Te vorderen subsidies	0	286.394
Te vorderen OCW-bijdrage van NPO	27.479	85.356
Voorschot productiekosten	339	1.655
	<u>27.818</u>	<u>373.405</u>

De vordering ultimo 2021 op subsidiegevers betreft geheel het NPO-fonds. Ultimo 2021 waren er enkele voorschotten aan productiemedewerkers verstrekt, deze werden afgerekend in het eerste kwartaal van 2022.

Te vorderen van subsidiegevers

Subsidiegever	31 december 2022	31 december 2021	Programma	Nr.
NPO-fonds		€		
	0	34.134	2Doc: Zolang je blijft	F5117007
	0	252.260	Klassen	F5119005
	0	286.394		

(4) Overlopende activa

	31 december 2022	31 december 2021
	€	€
Vooruitbetaalde bijdrage	11.653	4.690
Vooruitbetaalde verzekering	1.016	466
	12.669	5.156

HUMAN heeft via crowdfunding een investering gedaan in een documentaireproject. De bedoeling is dat met deze investering budget beschikbaar komt om van dit project het tweede leven na uitzending te onderzoeken. Daarnaast is er € 7.000 aan kosten vooruitbetaald aan de Stichting VPRO-HUMAN t.b.v. gezamenlijk te maken kosten.

(5) Liquide middelen

Ultimo boekjaar is het saldo gestegen van € 2.693.370 naar € 2.838.981. Voor een toelichting wordt verwezen naar het kasstroomoverzicht. Alle liquide middelen staan ter vrije beschikking aan HUMAN.

Eigen vermogen

(6) Algemene reserve

	31 december 2022	31 december 2021
	€	€
Stand per 1 januari	750.000	750.000
Resultaat boekjaar	0	0
Stand per 31 december	750.000	750.000

(7) Reserve voor media-aanbod

Tekorten en overschotten worden opgenomen in een “reserve voor media-aanbod”. Deze reserve dient besteed te worden aan dezelfde doeleinden waarvoor de vergoeding oorspronkelijk was toegekend.

	31 december 2022	31 december 2021
	€	€
Stand per 1 januari	500.000	500.000
Resultaat boekjaar	989.020	0
Stand per 31 december	1.489.020	500.000

De raad van bestuur van de Publieke Omroep heeft op 20 december 2022 de Bindende Regeling Mediareserves gewijzigd en vastgesteld. Hierin is vastgesteld dat samenwerkingsomroepen zoals VPRO-HUMAN maximaal € 5.500.000 mogen reserveren van de gelden voor de verzorging van media-aanbod aan het einde van het boekjaar (€ 4.000.000 voor de VPRO en € 1.500.000 voor HUMAN).

Bestemming exploitatiesaldo

Het resultaat uit gewone bedrijfsvoering na belasting ad € 989.020 is ten gunste gebracht van de reserve voor media-aanbod (2021 € 615.824 is als overgedragen reserve media-aanbod op de balans opgenomen).

Voorzieningen

(8) Jubilea

Uitkeringen aan het personeel vinden plaats bij een dienstverband van 25 en 40 jaar. De op korte termijn uit te keren jubileumvergoedingen worden opgenomen onder de kortlopende schulden, rekening houdende met het CAO recht van de werknemers op 2 dagen jubileumverlof.

Het verloopoverzicht is als volgt:

	€
Stand per 1 januari 2022	11.018
Dotatie	4.775
Uitkering op korte termijn	0
	<hr/>
Stand per 31 december 2022	15.793
	<hr/>

(9) Loopbaanontwikkeling

Op grond van de CAO hebben medewerkers het recht om eens in de 5 jaar een loopbaantraject te volgen voor een bedrag van maximaal € 1.000 (exclusief BTW). De voorziening is opgebouwd voor ieder jaar dat de medewerker ultimo boekjaar in dienst was en daarbij nog geen gebruik had gemaakt van de regeling. In 2020 t/m 2022 is mede door corona weinig gebruik gemaakt van de regeling.

Het verloopoverzicht is als volgt:

	€
Stand per 1 januari 2022	36.010
Besteding aan loopbaantraject	-1.215
Dotatie	3.630
	<hr/>
Stand per 31 december 2022	38.425
	<hr/>

Kortlopende schulden

(10) Overgedragen Reserve Media-aanbod

	31 december 2022	31 december 2021
	€	€
Stand per 1-1	615.730	94.981
Inzet in 2021: Pilot Mediaprogramma	0	-51.305
Inzet in 2021: Klimaatkwis	0	-43.770
Overgedragen reserve media-aanbod 2020 1)	0	615.824
Inzet in 2022: Laura H	-150.000	0
Inzet in 2022: Jeugdzorg ontwikkeling	-15.000	0
Inzet in 2022: Lara Billie	-8.000	0
Inzet in 2022: Verhalen uit de Rif	-60.000	0
Inzet in 2022: Nederland kan het	-50.000	0
Inzet in 2022: Decembermoorden	-30.000	0
Inzet in 2022: HUMAN in de markt - pilot	-30.575	0
Inzet in 2022: Medialogica: Russia Today	-25.225	0
Inzet in 2022: Over Kleur gesproken -2	-10.000	0
Inzet in 2022: Roosen & Borst 3	-15.000	0
Inzet in 2022: 2Doc kort NL	-42.857	0
Inzet in 2022: Ongedocumenteerden	-60.000	0
Inzet in 2022: Op Weg naar de Top	-40.000	0
Inzet in 2022: De Jongerenrechtbank	-30.000	0
Inzet in 2022: Spoken Word sessies	-22.024	0
Inzet in 2022: Spoken Word avond	-20.000	0
	<u>7.049</u>	<u>615.730</u>

De overgedragen reserve media-aanbod betreft de overdracht van de reserve boven de norm. Met de netmanagers van de NPO zijn over de programmatische inzet tot en met 2022 afspraken gemaakt. Van 1 aflevering waarop ORMA ad € 7.049 is ingezet is de uitzenddatum naar 2023 verschoven.

(11) Schulden aan leveranciers

De schulden aan leveranciers ad € 1.091.362 (2021 € 860.975) zijn gestegen ten opzichte van 2021. Deze schulden waren hoog ultimo 2022 omdat HUMAN in het vierde kwartaal 2022 enkele grote projecten had lopen. In het saldo is een schuld aan de VPRO begrepen ad 338k (2021 ad 560k) voor afgenomen diensten voortvloeiend uit de samenwerkingsovereenkomst en co-productieovereenkomsten.

(12) Belastingen en premies sociale verzekeringen

	31 december 2022	31 december 2021
Omzetbelasting	21.398	9.549
Loonheffing	194.389	135.947
	215.787	145.496

De omzetbelasting betreft de aangifte over het vierde kwartaal.

De loonheffing betreft de aangifte over december van het betreffende boekjaar. Deze last is hoger omdat er meer medewerkers in dienst zijn dan in 2021.

(13) Overige schulden

	31 december 2022	31 december 2021
	€	€
Vakantiedagen	62.799	49.167
	62.799	49.167

De reservering voor vakantiedagen is gestegen t.o.v. 2021 omdat er meer medewerkers in dienst zijn dan in 2021. Medewerkers worden actief gestimuleerd om hun vakantiedagen op te nemen.

(14) Overlopende passiva

	31 december 2022	31 december 2021
	€	€
Vooruit ontvangen contributies 1)	781.852	689.073
Vooruit ontvangen baten 2)	22.290	52.284
Programmatische kosten 3)	821.478	573.533
Honoraria 3)	6.156	42.888
Vooruitontvangen OCW bijdrage 4)	0	45.000
Accountants- en advieskosten 5)	25.679	26.836
Wervingskosten 6)	14.520	0
RVU-regeling 7)	43.118	0

Hoofdredacteur Media uit aanloopkosten te werven 8)	0	30.000
Aanloopkosten (OCW) terug te betalen 8)	0	13.035
VPRO gezamenlijke organisatiekosten 9)	361.000	0
Afscheidsfeestjes 4 medewerkers	3.020	0
Bewegwijzering mediapark en zichtbaarheid in gebouw	5.500	0
Meeruren i.v.m projecten	8.327	0
Overig 10)	12.749	5.232
	<hr/>	<hr/>
	2.105.689	1.477.881
	<hr/>	<hr/>

- 1) Dit betreft het deel van de contributies dat tijdsevenredig in het volgende boekjaar als bate dient te worden genomen. Deze overloop is hoger door de verhoging van de contributie in het vierde kwartaal van 2022.
- 2) De vooruit ontvangen baten zijn voor een documentaireproject als bijdrage aan het onderzoek naar het tweede leven na uitzending en de opstart van een ander documentaire project.
- 3) Ultimo boekjaar waren er nog programmatische kosten en honoraria te betalen voor programma's uitgezonden in 2022. De kosten zijn hoger aangezien er in het vierde kwartaal veel programma's zijn uitgezonden waar nog kosten voor betaald moeten worden. Reden hiervoor is ook dat HUMAN gegroeid is in omzet in 2022 t.o.v. 2021. Tevens zijn hier de kosten opgenomen die voortvloeien uit de Sociale regeling bij het niet verlengen van contracten voor bepaalde tijd ad € 84.301 (2021 € 60.479) en voor scholing en actieve bemiddeling ad € 30.855 (2021 € 39.930). Dit betreffen contracten met een programmatisch karakter.
- 4) Ultimo boekjaar waren er voor 2 projecten; Niet zo Zwart Wit en Bezorgd al middelen ter beschikking gesteld maar de werkzaamheden waren toen nog niet afgerond.
- 5) Dit betreffen de nog te betalen accountantskosten voor het lopende boekjaar ad € 21.747 en advieskosten t.b.v. het opstellen van de aangifte VPB ad € 3.932.
- 6) In het laatste kwartaal is een opdracht verstrekt aan een searchbureau om een nieuwe hoofdredacteur te werven.
- 7) Aan een medewerker is de RVU-regeling aangeboden om zo vervroegd te kunnen uittreden.
- 8) In 2022 is het budget voor ondersteuning van de hoofdredactie ingezet en € 13.035 terugbetaald.
- 9) Ultimo boekjaar moet er € 361.000 verrekend worden met de VPRO in het kader van de regelingen voortvloeiende uit de samenwerking.
- 10) Dit betreffen kosten zoals AWO vergoeding, werkplekken, bankkosten 4^e kwartaal, vacatiekostenvergoeding raad van toezicht etc.

Alle kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Met de VPRO zijn afspraken gemaakt over de huur van een deel van het VPRO-gebouw en de inhuur van ondersteuning op allerlei gebied (automatisering, personeelszaken, financiën, juridische zaken, online e.d.). De overeenkomst loopt van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2026.

<i>Looptijd verplichting</i>	<i>Omvang verplichting</i>
Korter dan 1 jaar	€ 1.138.000
Tussen 1 en 5 jaar	€ 5.415.000
Langer dan 5 jaar	€ 0

Voor de werkzaamheden van de ledenadministratie zijn prijsafspraken gemaakt o.b.v. een staffel. Bij 90.000 leden betaalt HUMAN € 3 exclusief B.T.W. per lid per jaar.

<i>Looptijd verplichting</i>	<i>Omvang verplichting</i>
Korter dan 1 jaar	€ 326.700
Tussen 1 en 5 jaar	€ 980.100
Langer dan 5 jaar	€ 0

Huurverplichtingen Amsterdam.

HUMAN huurt op het Ambonplein 73-79 te Amsterdam kantoorruimte van het Humanistisch Verbond. Deze huurovereenkomst is verlengd per 1 april 2022 tot en met 31-12-2024 en bedraagt € 13.606 per jaar vermeerderd met servicekosten ad € 2.283 per jaar. Looptijd 1 jaar € 15.889. Looptijd tussen de 2 en 5 jaar € 15.889.

Verplichtingen in het kader van producties.

Contracten met producenten worden pas aangegaan na toezegging door de NPO om betreffende project in het uitzendschema op te nemen. Tegenover deze verplichtingen staan derhalve financieringen.

Toelichting op de exploitatierekening 2022

(15) Media aanbod

	2022	2021
	€	€
Vergoedingen OCW	12.184.456	5.298.559
Omroepbrede Middelen LB	2.011.429	2.065.251
Omroepbrede Middelen NPO-fonds (zie Model VII)	1.236.048	469.241
Omroepbrede Middelen SVOD + overig	56.588	89.718
Inzet overgedragen reserve media-aanbod	608.681	95.075
	<hr/>	<hr/>
<i>Subtotaal baten Media-aanbod</i>	16.097.202	8.017.844
	<hr/>	<hr/>

De inkomsten uit OCW middelen is verdubbeld t.o.v. 2021. HUMAN is sinds 1 januari 2022 een zelfstandige omroep (in 2021 nog een aspirant omroep) en heeft op grond daarvan minimaal recht op een hoger garantie budget.

In 2021 heeft HUMAN net als de andere aspirant omroepen een eenmalige bijdrage ontvangen als aanloopkostenvergoeding naar 2022. Er is € 535.000 toegekend. Hiervan is € 521.965 besteed en € 13.035 terugbetaald in 2022.

De inkomsten van de omroepbrede middelen NPO-fonds zijn afhankelijk van het uitzendmoment. In 2022 heeft HUMAN meer projecten met NPO-fonds bijdrage uitgezonden dan in 2021.

(16) Programmagebonden eigen bijdragen

Titel Media aanbod	Organisatie	Totale bijdrage	CoBO	Derden
Along The Way	CoBO	62.500	62.500	0
Aansluiting exploitatierekening		62.500	62.500	0

De organisaties die hebben bijgedragen aan programma's van HUMAN zijn niet gelieerd aan HUMAN.

(17) Opbrengst overige nevenactiviteiten

	2022	2021
	€	€
Verkoop uitzendrechten/formats	24.904	40.249
	<hr/>	<hr/>
	24.904	40.249
	<hr/>	<hr/>

(18) Opbrengst verenigingsactiviteiten

	2022	2021
	€	€
Contributies leden	1.090.837	996.255
Donaties	83.216	73.510
	<u>1.174.053</u>	<u>1.069.765</u>

Ultimo 2022 bedroeg het aantal leden 88.094 (2021: 90.514, 2020: 90.205). Dat is een daling van 2,7% t.o.v. ultimo 2021. De verenigingsinkomsten stegen van € 996.255, naar € 1.090.837, een stijging van 9,5%. De voornaamste verklaring van deze stijging is dat de contributieverhoging naar € 15 euro vanaf oktober 2022 is doorgevoerd. De contributie inkomsten worden tijdsevenredig toegerekend en derhalve valt de verhoging deels ten gunste van 2022. Ook de donaties stegen van € 73.510 naar € 83.216, een stijging van 13%, door een geslaagde campagne ultimo 2021, die nog doorwerkte in 2022.

(19) Overige bedrijfsopbrengsten

Titel Media aanbod	Organisatie	Totale Bijdrage 2022	Totale Bijdrage 2021
Medialogica On Tour	Fonds 1818	2.500	0
Detachering voor leerstoel*)	Erasmus School of Philosophy	10.040	0
De Wasstraat	Provincie Overijssel	0	5.000
De Wasstraat	Stichting Doen	0	15.000
De Wasstraat	Rabobank Foundation	0	15.000
Medialogica on Tour	Beel en Geluid	0	1.700
OCW vergoeding oude projecten	OCW **)	0	233.000
Aansluiting exploitatierekening		12.540	269.700

HUMAN wil na uitzending nog langdurig impact maken met haar programmering. Soms zelfstandig en in eigen beheer, zoals de impactsessies 2021 n.a.v. de serie *De Wasstraat*, soms met en door derden. In samenwerking met het Instituut voor Beeld en Geluid wordt impact gerealiseerd n.a.v. onze Medialogica programma's.

*) Vanaf juni 2022 wordt 1 medewerker voor 1 dag per week gedetacheerd naar de Erasmus School of Philosophy. Zij bekleedt daar een leerstoel Publieksfilosofie.

**) In eerdere jaren zijn langlopende projecten opgestart maar mede door onderbezetting en covid-19 konden deze ook in 2021 nog niet worden gerealiseerd. Deze gelden zijn ten gunste van het resultaat 2021 gebracht en derhalve in de ORMA opgenomen.

Specificatie bijdrage derden

HUMAN heeft in opzet de volledigheid van de opbrengsten van rechtstreekse sponsoring aan buitenproducenten afgedwongen in de productieovereenkomsten. Hierin zijn bepalingen opgenomen, dat indien buitenproducenten rechtstreeks aan sponsoring willen doen, dit vooraf aan HUMAN dient te worden voorgelegd. Vanuit de buitenproducenten heeft HUMAN in 2022 geen meldingen ontvangen.

(20) Lasten personeel in loondienst

De personele kosten betreffen: 55,3 fulltime-equivalenten ultimo 2022 (2021: 40,4). De salarissen zijn conform de CAO voor het Omroep personeel. Er waren in 2022 en 2021 geen werknemers buiten Nederland werkzaam anders dan voor opnames.

	2022	2021
	€	€
Salarissen CAO personeel	2.935.997	1.985.256
Pensioenregeling	358.701	250.268
Sociale lasten	546.033	333.114
Ziektekostenverzekering	21.240	15.899
	<u>3.861.971</u>	<u>2.584.537</u>

Het gemiddelde aantal fulltime-equivalenten bedroeg 47,9 (2021 37,3).

De jaarlijkse opbouw van de pensioenaanspraken bedraagt 1,875% van het pensioengevend salaris dat is gebaseerd op het brutoloon minus een franchise ad € 14.802 (2021 € 14.544). Het pensioengevend salaris is in 2022 gemaximeerd op € 114.866 (2021 € 112.189). De jaarlijkse premie die voor rekening komt van de werkgever bedraagt 17% (2021 16,6%) van het pensioengevend salaris, aangevuld met 2,3% (2021 1,5%) over het salarisdeel boven € 114.866 (2021 € 112.189). De hoogte van de premie wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het bedrijfstak-pensioenfonds op basis van de dekkingsgraad en verwachte rendementen. De dekkingsgraad van het betrokken bedrijfstakpensioenfonds bedraagt ultimo 2022 volgens opgave van het fonds 115,9% (ultimo 2021 111,3%). Op basis van het uitvoeringsreglement heeft HUMAN bij een tekort in het fonds geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan door hogere toekomstige premies. De bijdrage van de onderneming aan de pensioenregeling in het boekjaar is € 358.701 (2021 € 250.268).

(21) Lasten personeel niet in loondienst

	2022	2021
	€	€
Freelancers en ZZP-ers	2.360.686	1.111.248
Stagiaires	25.457	21.534
	<hr/> 2.386.143	<hr/> 1.132.782

(22) Facilitaire lasten productie

	2022	2021
	€	€
Opname en techniek	1.202.248	529.853
Vormgeving	104.160	102.681
Decor en locatie	210.521	39.937
Postproductie	525.788	312.240
Kosten ledenadministratie	345.219	328.007
Kosten ledenwerving en -binding	67.347	118.028
	<hr/> 2.455.283	<hr/> 1.430.746

(23) Rechten

	2022	2021
	€	€
Uitzendrechten	837.788	718.197
Overige rechten	66.822	19.658
	<hr/> 904.610	<hr/> 737.855

(24) Overige lasten

	2022	2021
	€	€
Algemene kosten 1)	108.317	341.304
Overige kosten CAO personeel 2)	167.848	50.954
Accountants- en advieskosten 3)	75.345	164.367
Promotiekosten 4)	125.047	91.672
Huisvestingskosten 5)	34.208	89.340
Doorberekende lasten door VPRO voor gezamenlijke afdelingen 6)	1.297.000	240.106
	<u>1.807.765</u>	<u>977.743</u>

1) In 2021 heeft HUMAN kosten gemaakt in aanloop naar 2022. Deze waren 1-malig vandaar een grote daling van de kosten in 2022.

2) HUMAN is gegroeid van 40,4 fte naar 55,3 fte ultimo boekjaar. Voor deze nieuwe medewerkers maakten we extra werving- en selectiekosten en opleidings- overige kosten.

3) In aanloop naar de samenwerkingsomroep zijn veel advieskosten gemaakt in 2021. Deze kosten waren 1-malig vandaar een grote daling in kosten in 2022.

4) Aangezien HUMAN meer programmering heeft met ingang van 2022 is er ook meer besteed aan promotie.

5) De huisvestingskosten zijn gedaald omdat HUMAN minder m2 huurt in Amsterdam bij het Humanistisch Verbond.

6) De doorberekening van de VPRO voor de gezamenlijke afdelingen geschiedt op basis van gemaakte afspraken en meer en minder kosten. In 2022 waren vooral de energiekosten die tot meerkosten hebben geleid.

Bijzondere waardevermindering van vlottende activa

Ultimo boekjaar wordt de voorraad individueel beoordeeld. Bepaald media-aanbod wordt volledig afgewaardeerd als er daadwerkelijk wordt besloten het media-aanbod niet te verspreiden.

In 2022 en 2021 is geen productie afgewaardeerd.

Lasten onafhankelijk Product

In 2021 is de definitie voor de verantwoording onafhankelijk product in onderling overleg met alle relevante partijen opnieuw vastgesteld. Het totaalbedrag aan uitgezonden onafhankelijk product beloopt in 2022 volgens de nieuwe berekeningswijze € 4.897.000 (2021 € 2.231.000) .

Het bedrag is als volgt opgebouwd (x € 1.000):

	Totaal 2022
Lasten onafhankelijke producenten	4.293
	0
Lasten media-instelling	0
Lasten personeel in loondienst	128
Lasten personeel niet in loondienst	55
Facilitaire lasten	43
Afschrijvingen	0
Rechten	260
Onverdeelde kosten	64
Overige lasten	10
Toerekening organisatiekosten	44
Totale lasten onafhankelijk product	4.897

(25) Financieel resultaat

	2022	2021
	€	€
Opbrengst van vorderingen die tot de vaste activa behoren	0	0
Rentebaten en inkomsten uit beleggingen	0	0
Waardeverandering van vorderingen die tot de vaste activa behoren	0	0
Gerealiseerde waardeverandering van beleggingen resp. effecten	0	0
Ongerealiseerde waardeverandering van beleggingen resp. effecten	0	0
Ongerealiseerde waardeverandering van materiële vaste activa	0	0
Rentelasten en soortgelijke kosten	-22.407	-12.345
	-22.407	-12.345

Bartering-contracten (Model VIII)

HUMAN maakte geen gebruik van Bartering contracten.

Honorarium onafhankelijke accountant

Het honorarium voor de controle van de jaarrekening bedraagt in het verslagjaar € 35.945 (2021: € 35.000) exclusief btw.

Bezoldiging bestuurders, directie en toezichthouders

De bestuurder mevrouw W. van Aalst heeft een vast dienstverband bij HUMAN.

Er waren geen overige voorzieningen betaalbaar op termijn c.q. ontslagvergoedingen ultimo 2022.

De raad van toezicht ontvangt € 125 per bezochte vergadering en bijeenkomst waarin ze de raad vertegenwoordigen. Dit is besloten op de ALV van 26 juni 2016.

De totale bezoldiging aan de raad van toezicht was in boekjaar 2022 € 7.000 (zie voor een nadere specificatie blz. 65).

Samenstelling raad van toezicht per 31 december 2022

A. Vliegthart, voorzitter

H. Sheikh

Y. Zonderop

B. Kutluer

Beloningskader Presentatoren in de Publieke Omroep

Bij HUMAN zijn geen presentatoren werkzaam die binnen de CAO voor omroeperspersoneel gehonoreerd worden. De honorering blijft derhalve onder het maximum.

Daarnaast worden presentatoren als zelfstandige of als freelancer ingehuurd.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Krachtens de WNT zijn bij algemene maatregel van bestuur, bij ministeriële regeling en in beleidsregels algemene regels en specifieke (sectorale) regels vastgesteld. Op grond van de WNT mag in 2019 het inkomen van topfunctionarissen in de (semi) publieke sector behoudens overgangsrecht maximaal 100% van het ministersalaris zijn. Vanaf 1 januari 2021 zijn voor de topfunctionarissen van de landelijke en regionale media-instellingen drie verlaagde bezoldigingsmaxima van kracht en op samenwerkingsomroepen het algemene WNT-maximum. Vanaf 1-1-2022 is de VPRO-HUMAN ingedeeld in het algemeen WNT-maximum met een bezoldigingsmaximum van € 216.000 inclusief belaste kostenvergoedingen en pensioenbijdrage werkgever. HUMAN is niet opgenomen in de OCW-regeling als WNT instelling en hierdoor hoeft HUMAN formeel niet te voldoen aan de WNT.

In het kader van transparantie is hieronder een vrijwillige toelichting opgenomen van de bezoldiging bestuurders en toezichthouders op basis van de WNT-analogie.

Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Uitzondering hierop is het WNT-maximum voor de leden van raad van toezicht; dit bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum.

Bezoldiging topfunctionarissen 2022 (bestuur)

Naam + Functie	Aanvang, einde en omvang functievervulling	Dienst-betrekking	Beloning + belastbare onkosten-vergoeding	Voorziening beloning betaalbaar op termijn	Totaal bezoldiging	Maximum bezoldiging
W.E. van Aalst Bestuurder/ hoofdredacteur	01/01 – 31/12 100%	Ja	130.709	17.318	148.027	216.000

Bezoldiging topfunctionarissen 2021 (bestuur)

Naam + Functie	Aanvang, einde en omvang functievervulling	Dienst-betrekking	Beloning + belastbare onkosten-vergoeding	Voorziening beloning betaalbaar op termijn	Totaal bezoldiging	Maximum bezoldiging
W.E. van Aalst Bestuurder/ hoofdredacteur	01/01 – 31/12 100%	Ja	121.562	16.342	137.904	148.000

De bezoldiging per vergadering cq vertegenwoordiging van de toezichhoudende topfunctionarissen bij HUMAN is € 125 (in 2022 is geen B.T.W. berekend).

Toezichhoudende topfunctionarissen 2022

Naam + Functie	Aanvang, einde en omvang functievervulling	Dienst-betrekking	Beloning + belastbare onkosten-vergoeding	Voorziening beloning betaalbaar op termijn	Totaal bezoldiging	Maximum bezoldiging
M. Sturm Voorzitter	01/01 – 19-06	Nee	1.000	-	1.000	15.090
A. Vliegenthart Voorzitter	19-06 – 31/12	Nee	500	-	500	17.398
S. Bakker Vicevoorzitter	01/01 – 05-11	Nee	750	-	750	18.286
B. Kutluer	01/01 – 31/12	Nee	2.125	-	2.125	21.600
H. Sheikh	01/01 – 31/12	Nee	1.625	-	1.625	21.600
Y. Zonderop	01/01 – 31/12	Nee	1.000	-	1.000	21.600

Toezichthoudende topfunctionarissen 2021

Naam + Functie	Aanvang, einde en omvang functievervulling	Dienst-betrekking	Beloning + belastbare onkosten-vergoeding	Voorziening beloning betaalbaar op termijn	Totaal bezoldiging	Maximum bezoldiging
M. Sturm Voorzitter	01/01 – 31/12	Nee	1.796	-	1.796	22.200
S. Bakker Vicevoorzitter	01/01 – 31/12	Nee	1.381	-	1.381	14.800
B. Kutluer	01/01 – 31/12	Nee	1.381	-	1.381	14.800
H. Sheikh	01/01 – 31/12	Nee	1.125	-	1.125	14.800
Y. Zonderop	01/01 – 31/12	Nee	1.381	-	1.381	14.800

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Er zijn geen andere functionarissen die in 2022 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2022 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

De vereiste toelichting op basis van artikel 2:383 BW is hieronder opgenomen.

Bezoldiging bestuurder is te herleiden tot een enkel natuurlijke persoon en laten wij daarom op basis van artikel 2:383 BW lid 1 achterwege.

	Periodiek betaalde beloningen	Beloningen betaalbaar op termijn	Totaal 2022	Totaal 2021
Toezichthouders	7.000	-	7.000	7.064
Totaal bezoldiging	7.000	-	7.000	7.064

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend.

Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van de vereniging en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Alle transacties met verbonden partijen zijn onder normale marktvoorwaarden tot stand gekomen en hebben een zakelijk karakter.

Vennootschapsbelasting

De omroepen hebben met de Belastingdienst een vaststellingsovereenkomst gesloten aangaande de wijze waarop de fiscale winst dient te worden bepaald. De Belastingdienst heeft deze bestaande vaststellingsovereenkomst formeel opgezegd per 1 januari 2017. Sindsdien zijn de omroepen in overleg met de Belastingdienst om te komen tot nieuwe afspraken. Dit overleg is in 2019 afgerond. De omroepen blijven belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Omtrent de donaties is

overeengekomen: De in een jaar ontvangen giften/erfstellingen worden niet als voordeel uit onderneming aangemerkt indien en voor zover ze de in een jaar gedane toevoeging aan de RMA en/of ORMA overstijgen. De nieuwe regeling loopt van 1 januari 2017 t/m 31 december 2021. Bij het afsluiten van de huidige vaststellingsovereenkomst is de principiële vraag of omroepverenigingen überhaupt belastingplichtig slechts terloops besproken. Inmiddels zijn in de praktijk meer situaties bekend waarbij aan de hand van civielrechtelijke afspraken het standpunt ingenomen kan worden dat van winst geen sprake is bij de omroepen. In voorkomende gevallen heeft de Belastingdienst ermee ingestemd dat er van belastingplicht geen sprake kon zijn. Om die reden zijn de omroepverenigingen in 2022 opnieuw in overleg getreden met de Belastingdienst om te bespreken of van belastingplicht wel sprake is. De gesprekken worden in 2023 voortgezet. Tot de gesprekken zijn afgerond wordt er nog van uitgegaan dat de ruling wordt voortgezet.

Bedrijfsgegevens

Naam:	Vereniging Investeer in Human
Handelsnaam:	HUMAN
Rechtsvorm:	Vereniging
Zetel (statutaire vestigingsplaats):	Hilversum
Feitelijk gevestigd:	Wim T. Schippersplein 1, 1217 WD Hilversum
KvK nummer:	57906289

Activiteiten: HUMAN is in het boekjaar 2022 een omroep met een volwaardige erkenning en vormt met de VPRO een samenwerkingsomroep. HUMAN komt voort uit de Nederlandse humanistische traditie en beweging. Het humanisme is de tot in de Grondwet als constituerend voor de Nederlandse cultuur en samenleving erkende seculiere levensbeschouwing, die leven en wereld probeert te begrijpen vanuit menselijke vermogens.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er waren geen gebeurtenissen na balansdatum.

Overige gegevens

Resultaatbestemming

Statutaire regeling resultaatbestemming

In de statuten is geen regeling opgenomen ten aanzien van de resultaatbestemming.

Voorstel resultaatbestemming

Het resultaat uit gewone bedrijfsvoering na belasting ad € 989.020 is ten gunste gebracht van de reserve voor media-aanbod (2021 € 615.824 is als overgedragen reserve media-aanbod op de balans opgenomen).

Dit voorstel voor resultaatbestemming is in de jaarrekening verwerkt.

Goedkeuring Raad van Toezicht

De raad van toezicht van de Vereniging Investeer in Human heeft het jaarverslag 2022 op 20 april 2023 goedgekeurd en daarmee vastgesteld dat op adequate wijze het overgrote deel van de gestelde doelen voor 2022 zijn gerealiseerd.

Jaarrekening 2022 voor akkoord getekend op 20 april 2023,

Arjan Vliegenthart (voorzitter)

Beril Kutluer

Haroon Sheikh

Yvonne Zonderop

HVMAN

HVMAN

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de directie en de raad van toezicht van Vereniging Investeer in Human

Verklaring over de jaarrekening 2022

Ons oordeel

Naar ons oordeel:

- geeft de jaarrekening van Vereniging Investeer in Human ('de vereniging') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de vereniging op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek ('BW'), de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022; en
- voldoen de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat deze bedragen tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022.

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022 van Vereniging Investeer in Human te Hilversum gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2022;
- de exploitatierekening over 2022; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW, de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022.

REU5NDSKU6CJ-2052887218-22

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Thomas R. Malthusstraat 5, 1066 JR Amsterdam, Postbus 90357, 1006 BJ Amsterdam
T: 088 792 00 20, F: 088 792 96 40, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol Publieke Media-instellingen van de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging Investeer in Human zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot fraude en continuïteit, en de aangelegenheden daaruit, bepaald in de context van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie ter ondersteuning van ons oordeel, zoals onze bevindingen en observaties ten aanzien van de controleaanpak frauderisico's en de controleaanpak continuïteit, moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude geïdentificeerd en ingeschat. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in Vereniging Investeer in Human en haar omgeving en de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop de directie inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de raad van toezicht haar toezicht uitoefent en de uitkomsten daarvan.

Wij hebben ten aanzien van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude de opzet en implementatie van de interne beheersing geëvalueerd, waaronder de frauderisicoanalyse van de directie, de gedragscode en de klokkenluidersregeling, en voor zover wij dat noodzakelijk achtten voor onze controle, de werking getoetst van deze interne beheersmaatregelen.

Wij hebben om inlichtingen gevraagd bij de directie, afdeling financiën, afdeling personeel & organisatie, juridische zaken en de raad van toezicht of zij op de hoogte zijn van feitelijke, vermeende of vermoede fraude. Hieruit volgden geen signalen van feitelijke, vermeende of vermoede fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van frauderisico's.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Geïdentificeerde frauderisico's	Onze controlewerkzaamheden en observaties
Risico dat de directie interne beheersingsmaatregelen kan doorbreken	<i>De omzet te laag verantwoord (volledigheid) en/of omzet in een latere periode dan het boekjaar te verantwoorden (afgrenzing)</i>
<p>In zijn algemeenheid bevindt de directie van een organisatie zich in een unieke positie waardoor zij in staat is interne beheersmaatregelen te doorbreken die effectief lijken te werken. Hierdoor is de directie in staat de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze overzichten op te stellen.</p>	<p>Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en de omzetverantwoording.</p> <p>Wij hebben onze controle hoofdzakelijk gegevensgericht ingestoken.</p>
<p>Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door de directie met betrekking tot:</p> <ul style="list-style-type: none">• Journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt.• Schattingen.• Significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening.	<p>Wij hebben data-analyses uitgevoerd om afwijkende omzetboekingen in het boekjaar te identificeren.</p> <p>Per jaareinde hebben wij specifieke werkzaamheden uitgevoerd om mogelijke materiële verschuivingen van in het huidige boekjaar naar de omzetverantwoording van het volgende boekjaar te identificeren.</p> <p>Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van de afgrenzing en volledigheid van de omzetverantwoording.</p>
<p>Wij hebben daarbij bijzondere aandacht voor tendenties als gevolg van mogelijke belangen van de directie.</p>	<p><i>Kosten te vroeg verantwoord (afgrenzing) of fictieve kosten op te nemen (bestaan), bijvoorbeeld door de vorming van onterechte verplichtingen en/of voorzieningen</i></p>
<p>Vereniging Investeer in Human heeft geen winstoogmerk. Het positieve resultaat van Vereniging Investeer in Human wordt toegevoegd aan de Reserve Media Aanbod (RMA). De RMA is gemaximeerd. Indien de reserve hoger is dan het maximum wordt het meerdere verantwoord als 'Overgedragen Reserve Media Aanbod (ORMA)'. Deze post staat ter beschikking van de NPO en kan ingezet worden in de programmering van het opvolgende jaar of teruggevorderd worden door de NPO.</p>	<p>Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en inkopen. Ten aanzien van het inkoopproces hebben wij ook de effectieve werking van deze maatregelen getoetst.</p> <p>Wij hebben data-analyses uitgevoerd om afwijkende kostenboekingen in het boekjaar te identificeren en hebben specifieke gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd, waaronder het vaststellen dat deze kostenboekingen zijn gebaseerd op daadwerkelijke inkopen en afgenomen diensten in het betreffende boekjaar.</p> <p>Wij hebben op basis van deelwaarnemingen de ontvangen goederen of diensten en transactiepreizen die ten grondslag liggen aan deze kostentransacties getoetst aan de hand van de onderliggende overeenkomsten, leveringsdocumenten, facturen en gelddbetalingen.</p>

Geïdentificeerde frauderisico's

Op 31 december 2022 is de RMA voor Vereniging Investeer in Human lager dan het gemaximeerde bedrag. Om te voorkomen dat het maximum wordt overschreden kan druk op de organisatie bestaan om het financiële resultaat te sturen door:

- De omzet te laag verantwoorden (volledigheid) en/of omzet in een latere periode dan het boekjaar te verantwoorden (afgrenzing).
- Kosten te vroeg verantwoorden (afgrenzing) of fictieve kosten op te nemen (bestaan), bijvoorbeeld door de vorming van onterechte verplichtingen en/of voorzieningen.

Het risico dat de bestedingen niet rechtmatig zijn

De landelijke publieke media-instellingen leggen op grond van artikel 2.171, eerste t/m derde lid, Mediawet 2008, financiële rekening en verantwoording af aan het Commissariaat voor de Media over de financiële rechtmatigheid van de uitgaven.

De vergoeding van OC&W voor het media-aanbod dient uitsluitend te worden gebruikt voor de uitvoering van de publieke media-opdracht, tenzij de wet anders heeft bepaald.

Op basis van onze risico inschatting en uitgaande van de veronderstelling dat er bij financiële rechtmatigheid van de uitgaven frauderisico's bestaan, achten wij de kans op het doen van onrechtmatige bestedingen aanwezig. Wij achten dit risico specifiek aanwezig voor het bestaan en de rechten en verplichtingen van de bestedingen.

Onze controlewerkzaamheden en observaties

Per jaareinde hebben wij specifieke werkzaamheden uitgevoerd om mogelijke verschuivingen van kosten van ontvangen goederen of diensten in het volgende boekjaar naar het huidige boekjaar te identificeren.

Wij hebben specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van overlopende posten. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van mogelijke vooringenomenheid van de directie bij schattingen.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van de afgrenzing en het bestaan van de kosten.

Significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening

Wij hebben geen significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd.

Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing en de effectieve werking van deze maatregelen getoetst ten aanzien van het inkoopproces.

Wij hebben op basis van deelwaarnemingen de rechtmatigheid van de uitgaven getoetst aan de hand van de onderliggende overeenkomsten, leveringsdocumenten, facturen, geldbetalingen en indien van toepassing de aanbestedingsprocedure.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen dat de bestedingen niet rechtmatig zijn.

Wij hebben in onze controle een element van onvoorspelbaarheid ingebouwd. Ook hebben we kennisgenomen van correspondentie met toezichthouders en zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor fraude. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing vormt voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving. Indien daar sprake van was, hebben wij onze evaluatie van het risico van fraude en de gevolgen daarvan voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd.

Controleaanpak continuïteit

De continuïteit van Vereniging Investeer in Human is afhankelijk van de jaarlijkse vergoeding door het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap. De hoogte van de vergoeding wordt bepaald door de kaders in de consessie- en erkenningsperiode 2022-2026, door de afspraken binnen het Nederlandse kabinet en de Miljoenennota. Naast de vergoeding door OC&W heeft Vereniging Investeer in Human ook eigen inkomsten en financiële buffers.

De directie heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden voor tenminste twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening. Hierbij is verondersteld dat de jaarlijkse vergoeding door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in die periode wordt gecontinueerd. Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van de directie te evalueren omvatten onder andere:

- Nagaan of de directie gebeurtenissen of omstandigheden heeft geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de vereniging om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's). In onze evaluatie betrekken wij informatie die publiek bekend is ten aanzien van de financiering van de Nederlandse Publieke Omroep in zijn algemeenheid en intenties die bestaan voor Vereniging Investeer in Human in het bijzonder.
- Overwegen of de continuïteitsbeoordeling van de directie alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben en het bevragen van de directie over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten die ten grondslag liggen van de continuïteitsbeoordeling. Wij hebben onder andere aandacht besteed aan het vastgestelde jaarplan en de begroting voor 2023.
- Wij hebben de begrote operationele resultaten, rekening houdend met prijsontwikkelingen in de markt, ontwikkelingen in de programmering en onze kennis uit de controle, met de directie besproken.
- Analyseren of de huidige en de benodigde financiering op basis van de verleende erkenning tot en met 2026 voor het kunnen continueren van het geheel van de bedrijfsactiviteiten is gewaarborgd.
- Inwinnen van inlichtingen bij de directie over zijn kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door de directie verrichte continuïteitsbeoordeling.

Wij zijn van mening dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is en, op basis van de verkregen controle-informatie, er geen onzekerheid van materieel belang met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden bestaat die gerede twijfel kan doen ontstaan over de mogelijkheid van de vereniging om haar continuïteit te handhaven.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat ook andere informatie. Dat betreft alle informatie in het jaarverslag anders dan de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW en de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022 is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW, de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022. De directie is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties.

Dit houdt in dat de totstandkoming van deze bedragen in overeenstemming dient te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022. In dit kader is het de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vereniging.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 20 april 2023
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. W. Poot RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2022 van Vereniging Investeer in Human

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol Publieke Media-instellingen van de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten, lasten en balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.